

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1878. Första Kammaren. N:o 46.

Lördagen den 18 Maj 1878.

Kammaren sammanträdde kl. 12 middagen.

Justerades 3 protokollsutdrag för den 17 och protokollet för den 8 i denna månad.

Föredrogos Stats-Utskottets sistlidne dag bordlagda memorial och utlåtande:

N:o 68, med förslag till voteringspropositioner, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i afseende å Stats-Utskottets utlåtande N:o 56 angående förbättrad pensionering för landtmäteristaten.

De föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

N:o 69, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående beviljande af ett kreditiv att i händelse af behof användas till neutralitetens upprätthållande.

Bifölls.

N:o 70, med förslag till voteringsproposition, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut angående anvisande på Riksgäldskontoret af ett anslag för betäckande af den ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförlag, som under åren 1878 och 1879 kan förekomma.

Voteringspropositionen godkändes.

N:o 71, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

Bifölls.

Föredrogs och bifölls Sammansatta Stats- och Lag-Utskottets sistslidne dag bordlagda memorial N:o 4, angående arfvode till den af Utskottet antagne sekreterare m. m.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets sistslidne dag bordlagda memorial N:o 43, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande Utskottets utlåtande N:o 38, i anledning af återremiss af utlåtandet N:o 27, öfver Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående förändrade bestämmelser rörande klockarnes aflöning.

Föredrogs Lag-Utskottets sistslidne dag bordlagda memorial N:o 44, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande Utskottets utlåtande N:o 36, i fråga om framlagdt förslag till förordning angående jernvägs- och kanalaktiebolag

Herr von Gegerfelt: I förevarande fråga hafva Kamrarne stannat, väl icke i hufvudsaken, men i en viss del i skiljaktiga beslut, i det att Första Kammaren beslutit att i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t begära, att ett förslag till lag i ämnet måtte till *nästa lagtima* Riksdag framläggas, och Andra Kammaren, med godkännande af Utskottets hemställan, beslutit anhänga om ett sådant lagförslags framläggande till *Riksdagen*. Enligt 63 § Riksdagsordningen åligger det Utskott vid sådant förhållande att de skiljaktiga meningarne sammanjemka. En sådan sammanjemkning kan ske på två sätt, antingen så, att Utskottet hemställer till den ena Kammarne, hvilkendera det anser lämpligast, att med frångående af sitt beslut instämna i den andra Kammarne, eller så, att Utskottet föreslår begge Kamrarne att hvar för sig jemka något på sitt beslut och således förena sig om ett tredje. Intetdera har här skett. Utskottet har deremot hemställt, att Riksdagen måtte anse Första Kammarne beslut, så vidt det skiljer sig från Andra Kammarne, hafva förfallit.

I närvarande stund stå Första och Andra Kammarne båda med fullkomligt lika berättigande mot hvarandra i olika beslut och genom ett sammanjemkningsförslag skall afgöras, huruvida något beslut i ämnet kan fattas. Om Kamrarne icke kunna förena sig om ett sammanjemkningsförslag, så har frågan i sin helhet ostridigt förfallit. Vid sådant förhållande och under åberopande af min reservation får jag vördsamt hemställa, att Kammarne måtte till Utskottet återförvisa ärendet, på det att Utskottet må grundlagsenligt förfara och framkomma med ett vederbörligt sammanjemkningsförslag.

Herr Samzelius: Då Första och Andra Kammarne beslut i denna fråga skilja sig från hvarandra, hafva svårigheter uppstått att kunna göra en sammanjemkning. Vid ärendets behandling enligt 63 § Riksdagsordningen framställdes inom Lag-Utskottet åtskilliga sammanjemkningsförslag. Ett af dessa innefattas i den reservation, som

Herr von Gegerfelt med flera afgifvit. Ett annat förslag framställdes, att den underdåniga skrifvelsen skulle innehålla, att Kongl. Maj:t *si vidt möjligt* vore till *nästa* Riksdag behagade ålåtta proposition i ämnet, men icke något af dessa sammanjemkningsförslag vann pluralitetens bifall. Vid detta förhållande och då någon sammanjemkning icke kunde ega rum, så tror jag att, om man velat förfara strängt grundlagsenligt, man hade bort för Kamrarna anmäla, att någon sammanjemkning icke kunde ega rum, i följd hvaraf frågan för denna riksdag skulle hafva förfallit; men det skulle verkligen hafva varit ett bevis på bra litet tillmötesgående från den ena Kammarrens sida mot den andra, då man i en så viktig fråga fattat i hufvudsaken öfverensstämmande beslut och då det utan tvifvel är Kongl. Maj:t bekant genom diskussionen i Kamrarna, att man önskar att om möjligt få lagförslaget till nästa riksdag, om man under sådana förhållanden likväl på denna obetydlighet skulle låtit hela saken förfalla. Jag tror, att Utskottets föreliggande förslag, sådant det nu är afgifvet, lemnar rum för befogade anmärkingar. Jag kan icke med stöd af grundlagen komma till den åsigten att, när en Kammare icke biträder den andras beslut i en viss del, frågan i den delen skulle anses hafva förfallit men att beslutet i öfrigt skulle accepteras. Enligt min tanke hade en sammanjemkning lämpligast bort ske på det sättet, att Första Kammaren, som visat sig lifligt intresserad för att ett skrifvelseförslag i ämnet blifver aflåtet, med uppoffring af denna obetydliga meningsskiljaktighet, som egt rum från Andra Kammaren, velat frånträda sitt beslut i hvad det skilde sig från medkammarens och således antaga Andra Kammarrens beslut oförändradt. Andra Kammaren har vid behandlingen af en annan fråga under innevarande riksdag visat ett sådant tillmötesgående, nemligen i frågan om förändrad reglering af skjutsväsendet, der Andra Kammaren frånträdtt sitt beslut i tre olika punkter och förenat sig med Första Kammaren. Dessa punkter hafva, efter hvad man kan se af motiveringen, betraktats såsom icke särdeles betydande, men om de punkterna betraktats såsom icke synnerligen betydande, så kan man väl med allt skäl säga, att den punkt, hvori Första Kammaren *nu* skiljer sig från Medkammaren, är ännu obetydligare, och illa vore det, om saken skulle därför förfalla. Jag medgifver, att det kunde finnas skäl för en återremiss, men när Lag-Utskottet redan haft frågan till sammanjemkning och då kommer och anmäler, att frågan förfallit, därför att ett fullt öfverensstämmande beslut icke kunnat fattas, så torde väl Första Kamrarna vara oförhindrad att fatta ett sådant sammanjemkningsbeslut, som jag anser nu vara det riktigaste sätt, hvarpå man kan gå till väga. Derfor anser jag icke någon återremiss vara behöflig, och det kan för öfrigt hända, att frågan faller derigenom, ty om Andra Kammaren icke återrenitterar ärendet, så kommer frågan att helt och hållet falla.

Jag skulle därför anhålla, att Första Kamraren, för att bereda framgång åt denna fråga, behagade med frånträdan af sitt förut fattade beslut, för så vidt det skiljer sig från hvad Andra Kamraren beslutit, antaga Andra Kammarrens beslut i frågan. Jag anhåller om proposition på denna framställning.

Herr Sundell: Jemte det jag också måste motsätta mig en återremiss af ärendet, vågar jag anhålla, att Kammaren behagade bifalla Lag-Utskottets förevarande memorial. Saken är ytterst enkel, och vill man den underdåniga skrifvelsen, så bör man låta vid hvad Utskottet föreslagit bero.

Grefve Lagerbjelke: Det nu föreliggande förslaget är, enligt mitt förmenande, grundlagsvidrigt i flera afseenden. Grundlagen stadgar nemligen tydligt i sin 63 §, att, då Kamrarne stannat i olika beslut angående en fråga, så skall Utskottet försöka en sammanjemkning. Paragrafen slutar till yttermera visso i sitt sista moment med att säga att, om, oaktadt försök till sammanjemkning skett, Kamrarne icke kunnat om ett beslut blifva ense, så skall frågan, utom i de fall 65 § upptager, anses hafva för den riksdagen förfallit. Nu har Utskottet underlåtit att försöka en sammanjemkning. Denna sammanjemkning hade kunnat ske på flera sätt, såsom här förnt blifvit omtaladt, dels derigenom, att man försökt att föreslå ett, från båda Kamrarnes beslut hemtadt, nytt beslut, dels derigenom, att Utskottet hemställt till Första Kammaren att frångå sin mening, och biträda Andra Kammarens beslut. Slutligen har Utskottet kunnat förklara, att frågan icke kunnat sammanjemkas, i hvilket fall den skulle hafva förfallit. Nu har Utskottet, oaktadt det således icke försökt någon sammanjemkning och då frågan icke är en sådan, hvarom 65 § Riksdagsordningen handlar, likväl hemställt, att det, hvarom olika meningar äro, skulle hafva förfallit, men det andra blifva bestående; men derigenom har en dubbel orimlighet uppkommit, för det första den, att det skulle kunna hända, i fall en sådan metod följdes, att en lag, antagen af en Kammare *just med afseende derpå*, att i den lagen inginge en särskildt af den Kammaren insatt paragraf, af den andra Kammaren antoges *utan* den paragrafen, och då skulle Utskottet efter denna metod kunna komma och säga: lagen är antagen *utom* den der paragrafen, men *den* är förfallen. Den andra orimligheten är, att Utskottet genom att ingå med sitt förslag skulle sätta Andra Kammaren till domare öfver, huruvida Första Kammarens beslut skall få förfalla eller icke. Det är Första Kammaren, som *endast på inbjudning af Utskottet* kan tillåta, att dess beslut må förfalla, men föremål för ett beslut af Andra Kammaren kan detta icke blifva. Jag anser således för min del det här gjorda förslaget vara stridande mot grundlagen. Icke heller kan det, såsom en talare här föreslagit, hjälpas derigenom, att Kammaren nu på förslag af denne talare antager ett bemedlingsförslag, ty då skulle en Kammare kunna frångå sitt beslut, icke, såsom grundlagen vill, på grund af hemställan från Utskott, utan på grund af enskild riksdagsmans framställning, hvilket lär vara omöjligt.

Jag vågar därför vördsamt anhålla om proposition på återremiss såsom det enda möjliga sätt, hvarpå frågan kan lösas.

Grefve Mörner, Osear: Jag ber endast att få förklara, att, då jag till alla delar instämmer i hvad den siste talaren anfört, jag ytterligare blott vill andraga, att jag var förhindrad att i Utskottet när-

vara, då frågan der behandlades, och således icke har någon del i det beslut, hvori Utskottet då stannade, samt att jag icke heller varit i tillfälle att deremot reservera mig. I öfrigt tror jag icke, att Utskottet velat förfara grundlagsvidrigt, men på grundlagsenlig väg bör väl beslutet ändå fattas, ty hvad man en gång felar mot grundlagen kan grundlägga en vana att så äfven framdeles förfara, hvilket kan leda till oberäknelig skada i framtiden.

Jag förenar mig i yrkandet om återremiss.

Herr Asplund: Med anledning af de grava anmärkningar, som blifvit framställda mot Utskottets förslag, ber jag få tillkännagifva, att jag icke deltagit i detsamma, samt att jag förenar mig i yrkandet om återremiss.

Herr Samzelius: En ärad talare på Södermanlandsbänken, som utan tvifvel har den största erfarenheten af oss alla i tolkning af grundlagarne, har anmärkt, att Lag-Utskottet icke gjort något försök till sammanjemkning. Det kan väl ock synas så af betänkandet, men jag hade nyss äran att anföra, att det gjorts många fastän fruktlösa försök till en sammanjemkning, men då någon sådan icke kunde ega rum och ärendet nu blifvit anmaldt hos Kammaren, så förmodar jag, att Kammarerna likväl kan på grund af framställning af någon Kammarens ledamot fatta beslut äsyftande en sammanjemkning på ett visst sätt. Om Utskottet hade kommit in med anmälan, att någon sammanjemkning icke kunde ega rum inom Utskottet, så förmodar jag, att Kammarerna varit oförhindrad att utan någon framställning från Utskottets sida för sin del fatta beslut att göra en sammanjemkning på det och det sättet, och enligt min tanke är det enda lämpliga sättet att åstadkomma en sammanjemkning just *det*, att Kammarerna med frånträdande i en obetydlig del af sitt förra beslut vill antaga Andra Kammarens beslut. Det ligger verkligen stor fara i en återremiss, ty om Andra Kammarerna, såsom ganska troligt är, lägger memorialet till handlingarne, så kommer hela frågan att falla på grund af en sådan formel oväsentlighet, och denna Kammarer hyser, jag är öfvvertygad derom, allt för lifligt intresse för frågans framgång, för att låta den för en sådan obetydlighets skull helt och hållet falla. Jag tror för öfrigt icke, att det kan blifva något farligt prejudikat för framtiden, ty Lag-Utskottet har försökt att göra en sammanjemkning, men icke lyckats deri utan måst anmäla saken för Kamrarne, och då förmodar jag, att denna Kammarer är oförhindrad att fatta det sammanjemkningsbeslut, som kan finnas vara lämpligast.

Jag har nyss tagit mig friheten att framställa förslag till ett dylikt sammanjemkningsbeslut, och jag fortfar därför att yrka bifall till det samma.

Herr Ribbing, Sigurd: Jag ber blott att till protokollet i denna Kammarer få anmäla alldeles detsamma, som jag förut till Lag-Utskottets protokoll anmält, eller att jag anser hela det resonnement, hvarigenom Utskottet velat leda sig till det framlagda förslaget, vara felaktigt och så beskaffadt, att det icke motiverar det framställda

resultatet. Att detta skulle hjälpas derigenom, att ärendet är obetydligt, kan jag icke finna: ärendet må i materielt afseende, det vill säga till sitt innehåll, vara huru ringa som helst, så blifver, efter mitt förmenande, felet af ett grundlagsvidrigt förfarande lika stort i alla fall.

Jag yrkar återremiss af betänkandet.

Grefve Mörner, Axel: Då den talare, som näst före den siste hade ordet, yttrade, att han ansåge en återremiss för närvarande icke lämplig, och man väl måste medgifva att det, då Riksdagen är så långt framskriden, kan i fråga sättas, huruvida ändamålet skulle vinnas genom en dylik åtgärd, så må det tillåtas mig att yrka afslag å betänkandet.

Herr Sundell: För den stora vördnads skull, som jag hyser för den ärade talaren på Södermanlandsbänken återkallar jag mitt yrkande på bifall till betänkandet och förenar mig med dem, som yrkat återremiss.

Herr von Gegerfelt: I anledning af den yttrade farhågan, att en återremiss nu icke kunde medföra ärendets grundlagsenliga behandling, så vågar jag förklara, att så ingalunda skall blifva förhållandet, utan frågan skall så fort som möjligt inom Utskottet behandlas och med det första inkomma till Kamraren. Tyvärr återstå icke så få dagar af riksdagen, att icke frågan på den tiden väl kan hinna behandlas af Utskottet, så att deri ligger icke något hinder för beslutandet af en återremiss.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Talmannen, att han ansåge Lag-Utskottet vid ifrågavarande ärendes behandling hafva felaktigt förfarit, icke allenast i det hänseende, att Utskottet uraktlåtit fullgöra föreskriften i 63 § Riksdagsordningen om Utskotts skyldighet att, då Kamrarne stannat i olika beslut öfver någon fråga, söka att de skiljaktiga meningarne, så vidt möjligt är, sammanjemka och med förslag derom till Kamrarne inkomma, utan äfven derigenom, att Utskottet hemställt, att det af Första Kamraren gjorda tillägg i Utskottets förslag till underdånig skrifvelse i ämnet skulle förklarar hafva förfallit. Ehuru Herr Talmannen följaktligen funne förevarande memorial vara af sådan beskaffenhet, att detsamma icke borde af Kamraren godkännas, hyste Herr Talmannen likväl mycken tvekan, huruvida memorialet stode i så uppenbar strid mot grundlagens lydelse, att Herr Talmannen vid detta tillfälle ej kunde göra den proposition å bifall, som, jemlikt 60 § Riksdagsordningen, Talman vid en frågas afgörande bör i främsta rummet framställa; och komme Herr Talmannen vid sådant förhållande att i vanlig ordning göra alla de propositioner, som föranleddes af det föredragna memorialet och de i afseende derå framställda yrkanden, hvilka vore följande. nemligen: 1:o att Kamraren, med frånträdande af sitt i ämnet förut fattade beslut. för så vidt det skiljer sig från Andra Kamrarens, måtte biträda hvad sistnämnda Kamrare i frågan be

slutit, ett yrkande, som afgifvits af Herr *Samzelius*; 2:o att memorialet skulle afslås; och 3:o att det samma måtte till Utskottet återförvisas.

Härefter framstälde Herr Talmannen först proposition på bifall till memorialet, hvartill svarades nej, sedermera proposition på antagande af Herr *Samzelii* förslag, då svaren utföllo med många nej jemte ett eller annat ja, vidare proposition på afslag å memorialet, hvilken proposition jemväl besvarades med många nej jemte ett eller annat ja. och slutligen proposition på återremiss af merberörda memorial, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Föredrogs och bifölls Första Kammarens Tillfälliga Utskotts sistlidna dag bordlagda utlåtande N:o 16, i anledning af väckt fråga om inköp af Archiatern Carl von Linnés bostad vid Hammarby och lösegendom.

Föredrogs änyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 15 och 17 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 66, med anledning af väckta motioner angående beviljande af dels anslag för undersökning af lämpligaste sträckningen för en jernväg mellan Bottniska viken förbi Gellivare malmfält till norska gränsen och dels anslag för byggande af en jernväg mellan Hudiksvall—Forssa jernvägs vestra slutpunkt Näsviken vid sjön Södra Dellen och Svegs kyrka i Herjeådalén.

Punkten 1.

Herr von Rehausen: Ehuru Utskottet visserligen afstyrkt den motion, hvori jag deltagit i detta ämne, synes mig dock som jag likväl icke skulle sakna anledning att uttrycka min tacksamhet mot Utskottet för det sätt, hvarpå detta afstyrkande skett. Detta sätt ingifver dock någon förhoppning om att den ärade Kammaren möjligen skall åt frågan gifva en lycklig lösning. Efter att hafva citerat åtskilliga skäl, som tala för den begärda undersökningen, säger sig Utskottet »ingalunda vilja förneka vigten för Norrland att erhålla jernvägskommunikationer», men, säger Utskottet, »det lærer å andra sidan ej heller kunna förnekas, att staten ingalunda lemnat denna omständighet utan afseende, utan beaktat den så långt som hittills med något fog kunnat begäras. Ensamt vid denna riksdag hafva beviljats till norra stambanans fortsättning 7,000,000 kronor och för anskaffande af rörlig materiel till samma stambana norr om Storvik 1,500,000 kronor, sammanlagdt ej mindre än 8,500,000 kronor.»

*Undersökning
för jernväg
mellan Bott-
niska viken
förbi Gelli-
vare malm-
fält till
norska
gränsen.*

Ja, mina Herrar, allt detta är sant, men då man betänker, att dessa anslag blifvit beviljade för byggnadsföretag på omkring 60 mils afstånd från den ort, som i motionen afses, så torde det icke heller kunna förnekas, att den trösten för denna ort är bra liten. Om man också der tacksamt erkänner hvarje steg, som närmar ditåt den pulsåder för trafiken, som vi kalla »norra stambanan», så kan dock ett

Undersökning för jernväg mellan Bott-niska viken förbi Gellivare malmfält till norska gränsen. närmande, som är 60 mil aflägsat, knappt förnimmas annorlunda, än som en näppeligen synlig hägring och såsom ett svagt hopp om ett ytterligare närmande, som dock kan låta vänta på sig ännu länge. Utskottet säger vidare:

»Beträffande den nu ifrågasatta undersökningen, hafva vederbörande utan tvifvel inslagit den rätta vägen, då de, såsom i motionerna förmåles, till Kongl. Maj:t ingått med framställning i sådant afseende. I händelse medel till bestridande af kostnaderna ej på enskild väg kunna åstadkommas, och Kongl. Maj:t, efter utredning af förhållandena, finner undersökningens anställande vara af allmän vikt, torde Kongl. Maj:t hos Riksdagen göra den nådiga framställning, hvartill giltiga skäl kunna förefinnas.»

Detta eger sin fulla rigtighet, i det att Konungens Befallningshafvande verkligen ingått med en underdånig ansökning, att Kongl. Maj:t ville anvisa medel för den begärda undersökningen, men denna ansökning blef afgifven synnerligen sent före Riksdagen. Det var nemligen först den 10 December sistlidne år och skälet dertill var dels att sekreteraren för komitén insjuknat, så att protokollet derföre icke kunde blifva färdigt, dels äfven att den, som hållit undersökningen, varit förhindrad att förr afgifva sin berättelse. Denna ansökning kom alltså så sent, att man knappt kunde förmoda, att Kongl. Maj:t skulle hinna framlägga saken för denna Riksdag. Då dessutom Konungens Befallningshafvandes underdåniga ansökning endast innehöll en begäran, att Kongl. Maj:t ville anvisa medel, så gaf Kongl. Maj:t det svaret, att inga medel funnos till Kongl. Maj:ts disposition. En afskrift af den nådiga skrivelsen har varit bilagd de handlingar, som till Utskottet öfverlemnats, och det tyckes således vara ett förbiseende af Utskottet, att det icke oförmålt denna skrivelse, utan endast sagt, att ärendet nu är på Kongl. Maj:ts pröfning beroende. Så är emellertid icke förhållandet, ty ärendet har redan före denna Riksdag blifvit af Kongl. Maj:t afgjort och är således icke nu beroende på Kongl. Maj:ts pröfning, utan endast på Riksdagens goda vilja att anslå de begärda medlen. Att på enskild väg kunna åstadkomma dessa medel torde naturligen vara omöjligt. Att enskilda medel kunnat erhållas för undersökningar mellan Gellivare och Luleå har tillkommit genom Gellivare-bolagets mäktiga intresse, men för den återstående linien från Gellivare till norska gränsen finnes icke något sådant bolag. Det finnes der icke något bolag alls och orten saknar helt och hållet alla resurser. Om man vänder sig till affärsmän, som möjligen skulle kunna hafva intresse för saken, så mötes man alltid af fullkomlig obekantskap med dessa trakter och tvifvel om att någon affärsverksamhet der skulle kunna ega rum. Det är denna obekantskap och detta tvifvel, som endast skulle kunna häfvas genom en på statens bekostnad skedd undersökning.

Utskottet har lyckligtvis såsom skäl för sitt afstyrkande icke anfört, att behof af sparsamhet med statens medel förefinnes och det synes mig vara ett godt tecken, ett tecken dertill att det obetydliga belopp som begäres, eller 30,000 kronor, gör en ringa uppoffring för staten för att söka befrämja det stora målet, hvars möjliga uppnående skulle vara af omätlig vikt för dessa aflägsna orters framtida välfärd.

Måhända kan någon tycka, att frågan är för tidigt väckt, och att ett uppskof dermed icke skulle medföra någon olägenhet. Detta skäl kunde ega någon giltighet, om det vore fråga om att staten skulle bygga denna järnväg, men det har med motionen alldeles icke varit afsedt. Meningen är icke alls sådan, utan afsigten är endast den, att genom en sådan undersökning på statens bekostnad öppna en möjlighet för den enskilda affärsverksamheten och företagsamheten, derest intresse skulle kunna väckas för att beräkna, huruvida en järnväg der skulle kunna bära sig och hvilka kostnader den kräfver. Utan att hafva en sådan grund för beräkningarne måste de naturligen blifva alltför sväfvande och det synes därför vara af så mycket mera vigt att denna undersökning ju förr desto hellre kommer till stånd.

Jag skall icke upptaga Kammarens tid med att omtala den ringa erfarenhet jag kunnat vinna under mitt tioåriga vistande i Norrbotten om denna landsdels förmåga af utveckling. Jag skall icke heller yttra mig vidlyftigt om de rikedomar, som der ligga gömda i de stora malmbergen och om de vidsträckt trakter, som der vänta på odling för att kunna lifnära tusental af menniskor, utan jag ber att i detta fall få åberopa dels hvad i motionen finnes intaget, dels äfven de handlingar, af hvilka ett exemplar blifvit utdeladt till hvar och en af Kammarens ledamöter. Dessutom önskar jag åberopa de rika vittnesbörd — långt mera värda än mina ord kunna blifva — hvilka innefattas uti de geologiska undersökningar, som förrättats på statens bekostnad af sakkunnige vetenskapsmän, såväl redan år 1817 som senast år 1875. Dessa undersökningskommissioners berättelser sammanstamma noga deruti att många stora rikedomar der ligga gömda. Jag skulle önska att ur dessa berättelser få meddela några utdrag och jag skall härvid söka vara så litet vidlyftig som möjligt. Man har kanske föreställt sig att järnvägsanläggningar der skulle möta alltför stora svårigheter, men jag vill i det hänseendet åberopa berättelsen om den preliminära undersökning, som der hållits, af hvilken berättelse det framgår, att terrängen från Bottniska kusten till norska gränsen är så jemn att endast på ett ställe en stigning af 1 på 80 kommer i fråga.

Man har möjligen föreställt sig, att högsta punkten skulle vara på fjellen och att uppstigningen dit skulle blifva mycket svår, men så är det icke heller, utan högsta punkten ligger på en höjd öfver hafvet af 1,850 fot och på ett afstånd af 10 mil från gränsen. Sedan afplattas småningom fjellen, så att det sedan blir nästan en jemn lutning till dess man möter gränsen mot Norge.

Hvad beträffar förhållandena inom Norge, så synes äfven af dessa handlingar, huru lifligt intresset der är för denna järnvägsförbindelse. Det framgår af de yttranden, som faldes vid det i Luleå hållna möte, der åtskilliga framstående norrmän voro närvarande och bland dem norska järnbanedirektören. Der sades, att man endast väntade på att se huru en undersökning inom Sverige skulle aföpa för att bestämma den punkt, der de svenska och de norska banorna lämpligast skulle kunna mötas, och i afvaktan på att få veta utgången af undersökningen i Sverige har af norska staten anslag begärts till under-

*Undersökning
för järnväg
mellan Bott-
niska viken
förbi
Gällivare
malmfält till
norska
gränsen.
(Forts.)*

Undersökning för järnväg mellan Bott-niska viken förbi Gellivare malmfält till norska gränsen.
(Forts.)

sökning af de hamnar, dit järnvägen på den sidan borde gå. Det synes således, att intresset på norska sidan är särdeles lifligt.

Hvad nu vidare beträffar den berättelse, som afgifvits af den utaf Kongl. Maj:t förordnade geologiska undersökningskommissionen och hvilken berättelse äfven finnes i tryck tillgänglig, tillåter jag mig endast bedja att derur få citera en och annan strof. Det säges der: »Oafsedt den stora bergshandtering, som väntas blifva en följd af denna järnväg, så kunna de fördelar knappast öfverskattas, som den nordligaste och på kommunikationer mest vanlottade delen af vårt land skulle erhålla genom en anläggning, som möjliggjorde daglig förbindelse med en isfri hamn, i stället för under mer än halfva året stängda sjökommunikationer. Norrbottens län, som omfattar inemot $\frac{1}{4}$ af hela Sveriges areal, skulle först härigenom erhålla den utveckling, som man af dess naturtillgångar tyckes hafva skäl att vänta, och hvarom Konungens Befallningshafvande derstädes i förutnämnda underdåniga skrifvelse af den 10 Januari innevarande år — d. v. s. 1874 — utförligare yttrat sig». Vidare säges i afseende på de malmrikedomar, som der finnas: »Under nära två sekler hafva de lappländska mineralrikedomarne lockat till spekulation, och stora äro de summor, som dels patriotism, dels hoppet om vinst der nedlagt, utan att skörda annat än känbara förluster. Motsatt skall förhållandet säkerligen blifva, om en järnväg för ifrågavarande malmer öppnar världsmarknaden och dymedelst gör dessa nästan öde landsändar delaktiga af kulturen med alla dess välsignelser.»

I afseende å malmrikedomen inskränker jag mig till att anföra kommissionens yttrande beträffande ett af de stora bergen, nemligen Luosavara. Kommissionen säger derom: »Under förutsättning att malmلاغret med samma area, hvilken kan beräknas till 559,000 kvadratfot, fortsätter ned till Luosajarvis nivå, skulle detta berg innehålla ett malmförråd af 650,753,000 centner och derunder för hvarje fot ytterligare 1,677,000 centner jernmalm.

För att utröna malmens beskaffenhet äro här åtta generalprof tagna. Af dessa hafva 5 gifvit 70,0 till 73,0 procent jern (två af dessa prof hafva likväl, för att fullständigt smälta, erfordrat tillsats af 5 procent kalk), 3 hafva gifvit mellan 67,4 och 69,0 procent jern. Således är äfven denna malm mycket rik. Dertill är den mindre oartad än den mesta af Kirunavaras. Svafvelhalten har befunnits vexla mellan 0,03 och 0,09 procent. Fosforhalten har visat sig delvis mycket låg, i det två af profven icke innehållit en hundradels procent, två andra mindre än två hundradels, två andra mindre än tre hundradels och blott de två återstående öfverstigit 0,05 procent. Det ena af dessa prof gaf 0,057, det andra 0,070. Denna malm skulle icke i medeltal af alla de nu tagna profven hålla 0,03 procent fosfor och 0,065 procent svafvel, men fullt 70 procent jern.»

Slutligen ber jag att få med afseende å anläggningen af denna järnväg derpå tillämpa de ord, som jag finner uti Stats-Utskottets Utlåtande N:o 63, der Utskottet säger: »att utvecklingen af samfärdsmedlen otvifvelaktigt är en af de viktigaste grundvalarne för landets förkofran, för tillgodogörandet af dess naturliga tillgångar, för dess framåtgående i ekonomiskt afseende», och det är just för att öppna

en möjlighet till en sådan utveckling inom vår nordligaste provins, som denna motion sett dagen.

Det skulle vara mycket att härtill tillägga, men jag vågar icke längre taga Kammarens tid i anspråk. Under förhoppning således att den obetydliga summa af 30,000 kronor, som begäres för denna undersökning, för ett ändamål, som möjligen kan lända till oberäknelig fördel för dessa aflägsna landsorter, hvilka annars nu måste finna sig, jag vill icke säga i stillastående, utan i tillbakagående — under förhoppning säger jag — att denna obetydliga summa icke måtte anses väga för tungt på statsbudgeten, vågar jag sluta med en vördsam och varm anhållan, att denna ärade Kammarer måtte tillgodose dessa aflägsna bygder och skänka dem det begärda anslaget. Jag anhåller således att få yrka afslag å Utskottets hemställan och bifall till motionen.

*Undersökning
för jernväg
mellan Bott-
niska viken
förbi Gelli-
vare malm-
fält till
norska
gränsen.
(Forts.)*

Herr Wallenberg: Jag läser litet annorlunda än en annan talare, hvad Utskottet här yttrat. Utskottet säger sig »ingalunda vilja förneka vigten för Norrland att erhålla jernvägkommunikationer», men att det å andra sidan ej heller lärer kunna förnekas, »att staten ingalunda lemnat denna omständighet utan afscende, utan beaktat den så långt som hittills med något fog kunnat begäras»; och till bevis derpå talar Utskottet om, att äfven denna Riksdag beviljat de sju millionerna jemte anslag till rörlig materiel för norra stambanan; nämner detta såsom ett referat, af hvad som förelupit i denna fråga. Jag döljer icke, att jag hoppats att få se staten *afsluta* sina jernvägsbyggnader med tvärbanan, som går genom Medelpad och Jemtland; och att man gifve sig till tåls med sådana utflygter i tankens verld som frågan om en tvärbana i Norrbottens län. Att de ärade representanterne från nämnda län äro af ett annat åskådningssätt, finner jag helt naturligt. Men jag vill fästa uppmärksamheten derpå, att detta företag är ett storartadt företag, och om man också icke vill se saken i så bjerta färger, som i går målades, så kan man dock tryggt påstå, att *svenska* kapital icke komma att utföra denna anläggning, och då dessutom Gellivare är i engelska händer, tycker jag, att engelska kapital kunna utföra jemväl undersökningen, helst den är i engelskt intresse. Jag är icke protektionist, men jag är icke heller af den åsigt, att man skall lysa uppför och utför traporna den, som kommer för att taga, hvad som finnes i huset.

Jag känner till de der sakerna ganska väl, både Gellivareverken och malmfyndigheterna inom Torneå lappmark såsom Haukivara och Kirunnavara m. fl. Jag har följt Gellivarafrågan med uppmärksamhet och intresse från första början för en tjugu eller tjugufem år sedan, ända till dess nämnda verk helt och hållet öfvergingo i engelska händer från svenska och norska, som voro för vanmäktiga att kunna utföra så storartade företag. Då var dock fråga om att utföra en jernvägslinie allenast till *svensk* hamn och icke tvärs öfver, hvilket för öfrigt skulle leda till en ganska allvarsam konkurrens med de malmfyndigheter, som finnas i mellersta Sverige. Och jag tror icke, att vi åtminstone från mellersta och södra Sverige stå på den ståndpunkt, att vi böra framkalla sådan konkurrens.

*Undersökning
för jernväg
mellan Bott-
niska viken
förbi
Gellivare
malmfält till
norska
gränsen.
(Forts.)*

För min del klandrar jag visst icke, att man i Norrbotten vill hafva en liten del af de stora summor, som utgifvits för jernvägar; det finner jag ganska naturligt. Men under nu varande förhållanden kan jag icke tänka mig, huru Riksdagen skulle kunna gå in derpå, och jag kan icke se, att man gör rätt i att genom antydningar och halfva löften framkalla förhoppningar, som man sedan icke är benägen att på något sätt honorera.

Häri instämde Herr *Jöns Pehrsson*.

Herr Ribbing, Sigurd: Utan att göra mig illusioner i minsta mån om hvad Kammarerna kommer att besluta i denna fråga, anser jag mig dock skyldig att, såsom varande en af motionärerna vid den af Stats-Utskottet afstyrkta motionen, i största korthet söka visa, att motionärerna dock hafva skäl för sina åsigtter, och framför allt visa, att herr Wallenbergs uppfattningssätt af frågan icke torde vara alldeles enligt, med hvad man haft rätt att vänta.

Den särskilda vigten för dessa afläggse bygder, nordligaste delen af Norrland, af att få en jernväg sådan som den begärda, det vill säga tvärs öfver till isfri hamn i Norge, ligger i allmänhet, såsom erinrats i motionen, deri att, i samma mån som det öfriga Sverige blifver försedt med den ofantliga lättnad för industrien — låt vara indirekt, men i allt fall för industriel välmåga — som jernvägarne medföra, i samma mån blifver industriel täflan med detta öfriga Sverige för de delar af fäderneslandet, som icke hafva någon slags beröring med jernvägar, omöjlig; och det är således icke ett stillastående, hvarmed Norrbotten genom närvarande förhållande hotas, det är ett tillbakagående, derigenom att det öfriga Sverige fått gynsamare ställning, under det att Norrbottens blifvit densamma som förut. Nu kommer dertill, såsom ock i motionerna i korthet påpekats och äfven af Utskottet omnämnts, att det finnes en verklig motsvarighet mellan å ena sidan varor att exportera och å andra sidan behof af import utaf samma slags varor mellan de nordliga delarne af Sverige och af Norge: å ena sidan fisk, som i stor skala hemtas från Norge både till Sverige och Finland, samt å andra sidan ladugårds-, mejeri- och skogsprodukter, å hvilka varor de nordliga delarne af Norge lida brist. Här tager jag mig äfven friheten att nämna några ord om herr Wallenbergs sätt att, såsom han uttryckte sig, »läsa», eller vända saken; jernmalmer äro visserligen i motioner och beräkningar öfver den ifrågavarande jernvägen upptagna, och upptagna såsom en vigtig produkt att forsla på jernvägen, men icke såsom den enda eller den, hvarmed saken skulle stå eller falla. Om herr Wallenberg icke sett flera än denna vara uppgifvas såsom blifvande transportvara, förmodar jag detta bero derpå, att herr Wallenberg icke läst motionen och ännu mindre läst den framställning till Kongl. Maj:t i ämnet, hvilken blifvit i tryck utdelad till Kammarernas ledamöter. Hvad åter särskildt angår just dessa jernmalmer, så kan jag icke neka, att herr Wallenbergs resonnement om dem synes mig obilligt mot det nordliga Sverige. Han vill nemligen, bland andra skäl till afstyrkande, anföra det, att det nordliga Sverige icke borde få konkurrera i ex-

port af jern med det mellersta och södra Sverige, emedan det sistnämnda skulle kunna lida af denna konkurrens. Ja, stryp den ena delen, så mår den andra delen bättre!

Hvad angår behovet af skyndsamhet i denna fråga, så ligger ett särskildt skäl dertill i den omständigheten, att den norra stambanan väl icke hastigt kommer så långt upp, att dessa trakter från Luleå och i nordvestlig riktning mot riksgränsen hafva någon synnerlig utsigte att snart få någon väsentlig fördel deraf. Men just därför, att det är så problematiskt, när jernvägen kommer så långt upp, — herr Wallenberg hoppas, att den aldrig skall komma så långt, och det kan väl hända — just därför är det så mycket mera behöfligt för dessa trakter att få *någon* hjälp.

Utskottet talar om, att Norrland under denna riksdag har fått sju millioner kronor till jernvägsbyggnader och anförer detta förhållande såsom ett skäl för sitt afstyrkande af hvad nu blifvit begärdt för undersökning af en tvärbana längst norrut. Enligt en jernvägsstyrelsens ledamots till mig lemnade upplysning ämnar man med nyss nämnda anslag på fortsättning af norra stambanan komma till Bollnäs i år. Bollnäs ligger ungefär i jemnhöjd med Söderhamn. Mellan Söderhamn och Luleå är det sjutiotre mil. Mellan Gefle och Malmö är det sjutiosju. Resonnementet till tröst för dessa nordliga trakter är således, liksom om jag sade: Gefle begär något högst angeläget och viktigt för dess bestånd och framåtskridande; men derpå är att svara: »hvad behöfver ni det der, det fins ju i Malmö». — Det går mycket bra att under *ett* namn inbegripa en större eller mindre terräng; men denna enhet i benämningen minskar icke de afstånd, som finnas mellan särskilda delar af det benämnda.

Nu har man vidare frågat: hvarför begäres statsbidrag till detta, att få en *undersökning*? Herr Wallenberg har gått så långt, att han lägger ut svaret derhän, att meningen är att sålunda få ett halft löfte om sjelfva jernvägen. Den förste talaren i detta ärende förklarade dock uttryckligen, hvad som också står att läsa i motionen: att det *icke* är meningen att begära anslag till banans byggande. Hvad som är begärdt är menadt, och det, som är menadt, är begärdt. Skälet till begäran af anslag just till undersökningen är väl det, att jernvägsbyggnaden är ett industriellt företag, och att man derföre anser sig hafva hoppas på att dertill få en samverkan af de i orten boende och för företaget intresserade, synnerligast då en samverkan med Norge äfven kan vara att påräkna. Deremot är undersökning af den lämpliga riktningen af vägen hvarken direkt eller indirekt ett industriellt företag. Man har derföre begärt att den skulle verkställas af staten, och detta dels för penningarnes skull, dels också för att man har större förtroende för en statens undersökning än för en sådan, verkställd genom enskilde personer.

Utom det nyss af mig anförda skälet till afslag har Utskottet anført ännu ett: genom att vända sig till Kongl. Maj:t hade man inslagit på den rätta vägen, säger Utskottet. Detta förefaller mig likasom om en, som behöfde hjälp, träffade två rike och mäktige män jemte hvarandra och vände sig först till den ene med sin begäran, men fick nej; derefter vände sig till den andre, och denne svarade:

*Undersökning
för jernväg
mellan Bott-
niska viken
förbi
Gellivare
malmfält till
norska
gränsen.
(Forts.)*

Undersökning »ni är på rätta vägen genom att vända er till den förste» — till den, för järnväg som nyss gifvit afslag. I vanliga förhållanden skulle man anse, att mellan Bott- ett sådant svar vore ett hårdt och obilligt skämt med den hjälpbe- niska viken höfvande: det nej, han af den förste fått, visade att han *icke* varit förbi på rätta vägen genom att vända sig till denne. Att man på sin be- Gellivare gäran i ifrågavarande angelägenhet verkligen har fått nej af Kongl. malmfält till Maj:t förefaller mig kraftigare bevisa, att man sålunda icke slagit in norska på rätta vägen, än hvilka försäkringar som helst af Utskottet, att man gränsen. härmed är på rätta vägen.
(Forts.)

Mig synes, slutligen, ett allmänt skäl finnas för att icke alldeles slå döförat till för en sådan begäran som den närvarande, och det skälet skall jag uttrycka med den erinran, att en stor del af befolkningen i Norrlands nordligaste trakter är af en annan nationalitet än Sveriges öfriga invånare, med ett från dessas särskildt språk, men af en nation och ett folk, som de hafva till omedelbara grannar på östra sidan. Nationsbandet är ett mäktigt band och, utan att i ringaste mån hysa eller vilja uttala någon slags fruktan eller förmodan, att sistnämnda band skulle vara starkare än statsbandet, bör nämnda förhållande dock icke alldeles lemnas ur sigte: man bör ej glömma, att det kan blifva en hård pröfning för Finnarne att hellre hålla sig till Sverige än till sina närmaste stamförvandter, om Sverige icke vill gå så billiga önskingar till mötes, som denna får anses vara; man bör ej heller onödigtvis ställa troheten på hårda prof. — Det sagda innebär »ett allmänt», nationelt skäl, ett statsskäl.

För min del instämmer jag i den förste talarens vördsamma hemställan om afslag på Utskottets hemställan och bifall till motionäernes.

Herr Nordenfelt: Det har verkligen icke kunnat vara för afdelningen i Utskottet möjligt att tillstyrka bifall till den i fråga varande motionen. Jag har läst allt, som i denna sak förekommit, och mitt hårda hjerta har icke kunnat bevekas. Jag vill visst icke säga, att denna järnväg icke kan hafva framtiden för sig, och att man under framtida andra förhållanden kan gifva den statsbidrag, men för närvarande är det omöjligt. Det är fråga om en fyratio mils järnväg, så vidt jag kan se — siffran är icke uppgifven, och icke heller är väglängden på norska sidan angifven. Sjutton mil äro undersökta, och nu är fråga om dels en sträcka af femton mil och dels en af tolf mil, eller tillhoppa tjugusju mil att ytterligare undersökas. På en sträcka af sexton mil, der denna undersökning skulle för sig gå, finnes icke en enda menniska utom lappar. Man skall gå norr om Torneå träsk. Norge har icke bestämt, hvar det skall möta med den okulära undersökningen på dess sida, ehuru det visserligen säges, att de undersökningar som skett ej utvisa några synnerliga svårigheter.

Om nu något utländskt bolag skulle vilja bygga denna järnväg, så kan det väl vara alldeles tillfredsställande för det bolaget att af trovärdige ingenjörer få höra, att det är mycket lätt att bygga denna järnväg. Men hufvudfrågan ligger icke deri, utan frågan är, om banan skulle bära sig att trafikera. En Norsk ingenjör har sagt att suön icke skulle medföra så stora svårigheter för trafikerandet. Jag tror det. Men är det möjligt att der få någon malmexport till stånd?

Vi kunna icke med jernkonjunkturernas ställning i närvarande stund exportera malmer från våra bergslager i mellersta Sverige. Jag tror således icke, att, huru rika malmtillgångarne i Norrbotten än äro, vi kunna exportera denna malm, helst mycket af den innehåller för mycket fosfor för att kunna med fördel användas.

Dessutom skall väl norra stambanans riktning en gång hafva något inflytande på den nu i fråga satta banans riktning. Att nu göra en undersökning vid Torneå träsk, då man kanske sedan finner fördelaktigare att bygga tvärbanan längre söderut och gå med en stickbana upp till dessa trakter, det anser jag icke lämpligt.

Jag behöfver icke yttra mera för att gifva skäl för Utskottets afstyrkande utaf motionen.

Hvad motiven beträffar får jag säga, att riksgäldsafdelningen inom Utskottet haft så mycket att göra på senare tiden, att den icke kan svara för, om icke betänkandet innehåller allt, som bort sägas. Det innehåller emellertid mera, än som behöfts för att afstyrka motionen, och det har icke varit möjligt att omnämna allt. Man har brådt, och då få motiven vara sådana, som sekreteraren uppsatt dem.

Jag yrkar för min del bifall till Utskottets hemställan och afslag å motionen.

Herr von Rehausen: Jag har ånyo begärt ordet endast för att i största korthet söka berigtiga ett misstag af — talaren på Stockholmsbänken.

Herr Wallenberg påstod nemligen, att denna undersökning egentligen skulle vara till fördel för Gellivarebolaget, och lade dertill den erinran, att detta vore ett engelskt bolag. Jag får då säga, att denna undersökning icke berör Gellivarebolaget på något sätt, ty en undersökning för jernväg från Gellivare till Luleå är redan gjord på dess bekostnad. Bolaget är således, oberoende af den nu i fråga satta undersökningen, oförhindradt att bygga jernväg der.

Att, såsom herr Wallenberg sade, malmen skulle föras från Gellivare till Norska kusten, är ett lika stort misstag. Det vore att föra den malmen förbi malmsberg med mycket rikare malmtillgång än Gellivarefältens. Det finnes närmare norska kusten sådana malmfält, som skulle beröras af jernvägen, och det kan väl icke komma i fråga att föra Gellivaremalmen förbi dem.

Den ärade talaren har också fruktat, att banan skulle komma att byggas med utländska kapital. Ja, det är möjligt, och jag skulle icke hafva något emot, att utlänningarne hjälpte oss bygga. Jag ser icke något ondt deri utan tvärt om något godt.

Hvad åter konkurrensen beträffar, så tror jag icke, att den blefve så farlig, och jag instämmer i fråga derom med herr Ribbing.

Herr Nordenfelt har sagt, att ingen människa finnes på sexton mil, der undersökningen af bansträckningen skulle framgå. Det är mycket riktigt. Men huru skulle man också kunna begära, att någon människa skulle bo på ställen, dit det för närvarande icke finnes någon möjlighet att komma. Den är endast genom anbringande af erforderliga kommunikationsmedel, som dessa trakter kunna blifva bebodda.

Jag yrkar fortfarande bifall till motionärernes förslag.

*Undersökning
för jernväg
mellan Bott-
niska viken
förbi
Gellivare
malmfält till
norska
gränsen.
(Forts.)*

*Undersökning
för jernväg
mellan Bott-
niska viken
förbi
Gellivare
malmfält till
norska
gränsen.
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Tal-
mannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den
förevarande punkten dels ock afslag derå samt bifall till de ifråga-
varande motionerna, framställes propositioner på dessa yrkanden och
besvarades, den första med många ja jemte några nej och den se-
nare med många nej jemte några ja; hvarefter proposition på bifall
till punkten förnyades, och då dervid svarades många ja jemte några
nej, förklarades ja nu halva varit öfvervägande.

2:dra punkten.

Herr Widmark: Då den uppfattningen här synes allt mera
rofasta sig, att jernvägsbyggandet i Sverige gått allt för brådstörtadt
och hastigt till väga, så lär det — synnerligen under intrycket af
gårdagens förhandlingar — icke fordras mycket förutseende för att
veta hvad ett yrkande på bifall till den nu föreliggande motionen
skulle få för resultat. Jag vågar således icke framställa något så-
dant yrkande; men då den ifrågasatta jernvägen omfattar en längd
af 15½ mil och det statsbidrag, som skulle erfordras för att bringa
den till stånd, endast vore en million, då vidare erfarenheten redan
visat, att i Norrland jernvägar i rigtning inifrån landet mot kusten
pläga bära sig samt denna bana skulle medföra stor nytta och fördel
för det aflägsna Herjedalen, vågar jag uttala den förhoppningen, att
Riksdagen, då frågan framdeles under mera gynsamma förhållanden
återkommer, måtte behjerta dess stora vigt och betydelse och verka
för en lycklig lösning af densamma. Det är blott en sådan önskan
jag nu velat uttrycka.

Öfverläggningen förklarades slutad och punkten bifölls.

*Försäljning
af vissa kro-
nan tillhöriga
hemman och
lägenheter.*

Föredrogs änyo Stats-Utskottets den 15 och 17 i denna månad
bordlagda utlåtande N:o 67, i anledning af väckta motioner om för-
säljning af vissa kronan tillhöriga hemman och lägenheter.

Mom. a.

Herr Montgomery Cederhielm: Såsom Herrarne finna, hafva
de flesta Utskottsledamöterna från denna Kammare reserverat sig mot
Utskottets hemställan i den nu föredragna punkten. Redan vid förra
riksdagen väcktes förslag om en mera utsträckt försäljning af krono-
egendomar; men det blef då afstyrkt af Utskottet och af Kamrarne
afslaget på den grund, att man ansåg för tidigt att besluta något om
en sådan försäljning, innan ännu den myndighet, åt hvilken förvalt-
ningen af kronans domäner skulle anförtros, blifvit tillsatt och förslag
af densamma blifvit i ämnet afgifvet. Vid denna Riksdag hafva lik-
väl tre motionärer i Andra Kammaren åter inkommit med liknande
förslag. En af dem, herr Svensén, har hemställt att all kronans fasta
egendom, som ej vore för särskildt ändamål afsedd, måtte försäljas,
en annan, herr Hans Andersson, att de kronans hemman, för hvilka

arrendeafgiften nu icke öfverstege i Norrland 1000 kr. och i öfriga delar af riket 500 kr. skulle försäljas samt slutligen den tredje, Herr Danielsson, att på samma sätt skulle förfaras med sådana kronans egendomar, för hvilka arrendeafgiften icke öfverstege 500 kronor. På grund af dessa motioner har nu Utskottet afgifvit sitt föreliggande förslag. Jag tror dock, att det kunde vara skäl att vänta med någon vidare försäljning af kronans egendomar, tills frågan blifvit något mera utredd; då nu under den senare tiden, såsom vi alla veta, särskilda embetsmän för kronoegendomarnes skötande eller så kallade domänintendenter blifvit tillsatte och utom dem äfven finnes Kammarkollegium, som eger att öfvervaka förvaltningen af berörda egendom, torde det väl vara allt skäl, att dessa myndigheter blefve hörda och finge afgifva förslag, innan Riksdagen på grund af enskilda motionärers framställning beslöte en vidsträckt försäljning. Dessutom är att märka, att de här föreslagna besluten verkligen komma att innefatta mycket mera, än de vid första ögonkastet se ut att betyda. Naturligt är, att för sådana egendomar, som hafva stor skog, men jemförelsevis liten areal af åker och äng, arrendet måste blifva ganska ringa; ty då skogen icke får säljas utan endast användas till husbehof, kan arrendatorn deraf icke hemta någon inkomst, medan den deremot kan hafva ett ganska betydligt värde för den, som vill köpa egendomen. En sådan egendom, som möjligen endast gifver 3-400 kr. i arrende, kan således vara värd mycket mera än kapitalet på nämnda belopp. Af den tabell, som är bilagd Utskottets betänkande, finna vi att för en af de egendomar, som försålt, har köpeskillingen uppgått till nära 26,000 kronor och dock utgjorde arrendeafgiften för densamma endast 81 kronor. För ett par af de öfriga på denna tabell upptagna egendomarne har köpeskillingen utgjort 20,000 kronor, och för flere öfver 10,000, oaktadt arrendet som beakt ej uppgått till 200 kronor. Det måste således hafva varit särskilda förhållanden, som gjort att köpeskillingen stigit till sådant belopp. Jag anser därför att man icke bör förhast sig med denna försäljning, synnerligen då icke någon stor skada kan inträffa genom något uppskof. Den största skada, som skulle kunna hända, vore att under uppskofvet några egendomar kunde blifva utbudna till arrendering, och dessa skulle då icke kunna säljas förr än de tjugu år förflutit, för hvilka de blifvit utarrenderade. Men om staten derigenom skulle göra någon förlust, så får staten denna förlust sannolikt många gånger ersatt derigenom att efter de tjugu årens förlopp en vida större köpeskillning antagligen skulle erhållas. Jag anser på dessa skäl att det vore orätt att nu bifalla hvad Utskottet föreslagit, utan får jag anhålla att Kammararen ville med afslag på Utskottets hemställan i denna del besluta, att den förevarande motionen icke må till någon åtgärd föranleda.

*Försäljning
af vissa kronan
tillhöriga
hemman och
lägenheter.
(Forts.)*

Friherre von Essen: I likhet med den siste talaren yrkar jag afslag å det föreliggande betänkandet. Då denna fråga förekom i Utskottets plenum hade jag icke tillfälle att närvara vid detsamma, och detta är anledningen hvarför jag icke står antecknad såsom

*Försäljning
af vissa kro-
nan tillhöriga
hemman och
lägenheter.*

(Forts.)

reservant mot betänkandet. Den föregående talaren har redan i allt väsentligt angifvit de skäl, som tala mot Utskottets förslag i frågan, och jag vill således icke trötta Kammaren med att upprepa dem. Jag ber blott att få tillägga ytterligare ett, som synes mig äfven böra tagas i betraktande. Af den tabell, som Utskottet uppgjort, framgår visserligen, att försäljningssumman för dessa hemman, som under de senaste åren blifvit försälda, uppgår till det stora beloppet af 333,612 kr., medan deremot arrendebeloppet för samma hemman varit så låga, att deras sammanlagda summa utgjorde endast 4,126 kr., i följd hvaraf den inkomst staten af dem uppburit, endast utgjort $1^{25} \frac{0}{100} \frac{0}{0}$ på deras kapitalvärde; och häraf har man dragit den slutsatsen, att det vore en vinst för staten att försälja dem. Jag tror dock, att frågan kan betraktas från en annan och rättigare synpunkt; och man skall då äfven komma till ett annat resultat. Tager man nemligen i beräkning den sammanlagda arealen af dessa försälda hemman, skall man finna, att det pris som betalats för dem utgör endast omkring 100 kr. pr tunnland. Efter mitt förmenande måste väl detta anses väl lågt i våra tider, och det torde då icke vara skäl att söka åstadkomma ytterligare försäljning i stor skala. Det är nog sannt, att dessa hemman till stor del bestå af skog. Men då man väl med skäl läser kunna antaga, att kronans skogar icke äro uthuggna, så är priset i alla fall ganska lågt, och sannolikt är att det är efter år kommer att stiga. Härtill kommer, att de nya arrendebeloppen utan tvifvel, såsom det redan visat sig, komma att blifva betydligt högre än de nu äro, hvadan den verkställda jämförelsen mellan de gamla arrendebeloppen och de nu betalda inköpsprisen icke torde vara fullt riktig. Det starkaste skälet är dock det af den föregående talaren redan framhållna, att ingen myndighet i frågan blifvit hörd. Det är ju ganska antagligt, att åtskilliga af dessa lägenheter skulle lämpa sig till sammanslagning i större komplexer för drivande af skogs-skötsel, en sak, som det naturligtvis är omöjligt för Riksdagen att på egen hand bedöma. Jag tror derföre ej det kan vara skäl att på så lösa grunder fatta beslut i en sådan fråga som denna, hvarför jag yrkar afslag å betänkandet.

Grefve Lagerberg: I Utskottet gick denna fråga igenom med en rösts majoritet, och jag gör mig således icke några stora illusioner om att den skall bifallas i denna Kammare. Men jag anser mig dock böra uttala min åsigt, att de skäl, som af Utskottet anförts för bifall till motionerna, synas mig ganska talande, och jag tycker för min del, att det vore en dålig hushållning att för statens räkning behålla dessa små jordegendomar. Staten kommer att vinna på att blifva af med dem, och för landet i dess helhet är det fördelaktigare att hafva 1,000 små hemmansegare än 1,000 arrendatorer. När härtill kommer, att för de 42 små egendomar, som blifvit sålda sedan år 1874, staten fått öfver 330,000 kr., hvilket efter 5 % gifver en inkomst af 16,500 kr., medan staten förut i arrendeafgifter hade endast omkring 4,000 kr., så synes det mig uppenbart, att det är mycket förmånligare att sälja dem, än att behålla dem. Man invänder, att domänförvaltningen först borde yttra sig i frågan. Men det finnes ju

ännu icke någon sådan myndighet, och man vet icke när den kan komma till stånd. Jag kan icke inse något skäl att behålla dessa egendomar, så vida det icke skulle vara för att de under nämnda myndighet lydande tjenstemännen skulle få litet mera att göra. Man har talat om att staten skulle göra en så stor förlust, om man nu sålde egendomarne efter det nuvarande arrendevärdet. Men detta har Utskottet aldrig föreslagit. Det har föreslagit att arrendeafgiften skulle beräknas genom anställd arrendevärdering och att egendomarne således skulle betalas till fulla värdet. Utskottet har vidare äfven hemställt, att, Kongl. Maj:t vid blifvande försäljning måtte taga i betraktande hvilka smärre hemman och lägenheter som fortfarande kunde för statens räkning behövas. Det vore således blott och bart de icke behöfliga, som skulle säljas, och jag kan ej se annat än att detta vore god hushållning och en statsekonomiskt klok affär. Jag får på dessa skäl yrka bifall till det föreliggande betänkandet.

*Försäljning
af vissa kro-
nan tillhöriga
hemman och
lägenheter.
(Forts.)*

Herr Jöns Pehrsson: Jag har med icke ringa förvåning erfarit det motstånd Utskottets föreliggande förslag väckt, då jag icke kan finna annat, än att den af Utskottet föreslagna åtgärden måste för vanligt sundt förnuft, synas vara synnerligen klok. Den siste talaren har utredt, hvori fördelarne af en försäljning skulle bestå, och jag instämmer fullkomligt i hvad han sagt. Dessutom ber jag att få tillägga, att om man har någon kännedom om förhållandena med dessa små stategendomar och alla de utgifter, som för staten och arrendatorerne äro förbundna med deras förvaltning, tror jag man med ganska mycken säkerhet skulle kunna säga att de fleste icke lemna någon egentlig inkomst, och då kan det icke vara skäl att behålla dem. Utskottet har ju för öfrigt hemställt, att Kongl. Maj:t måtte pröfva hvilka som kunde behövas för statens räkning för att sammanslås till större komplexer så att endast de obehöfliga skulle säljas. Jag hoppas således, att Kammaren måtte benäget lemna sitt bifall till Utskottets förslag; och jag tror, att det vore en af de klokaste åtgärder, som Riksdagen på länge har beslutit. Vi skola komma ihåg, att i annat fall skall snart en massa små militieboställen utarrenderas, och då komme staten att derigenom göra ganska stora förluster för de närmaste tjugo åren. Det torde ej heller vara något skäl att skjuta upp med saken, därför att ingen myndighet fått tillfälle att inkomma med förslag. Jag tror nemligen icke att det kan ligga särdeles i dessa myndigheters intresse att förorda försäljningen; utan de vilja gerna ha så mycket att göra som möjligt för att få sysselsättning åt en del skogstjenstemän. Det kan således ej vara skäl för Riksdagen att vänta, tills det kommer förslag från det hållet. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr von Möller: På samma grund, som redan af två talare angifvits, får jag i likhet med dem yrka afslag å det föreliggande betänkandet. Jag kan icke dela den åsigt, som uttalades på Elfsborgsbänken, att det vore en dålig hushållning att åt arrendatorer öfverlemna så stor del af statens egendomar. Min uppfattning är den, att det är lyckligt för ett land att ega ett väl ordnadt arrendesystem;

Försäljning af vissa kronan tillhöriga hemman och lägenheter.
(Forts)

ty i arrendatorernas händer kunna de mindre kapitalen bära god frukt, och gifver man akt på förhållandet i utlandet, skall man snart finna att de länder stå högst der arrendeväsendet är högt utveckladt. Då man här säger, att de efter 1874 sålda lägenheterna inbringat öfver 330,000 kronor, medan arrendet för samma lägenheter endast var omkring 4,000 kronor, så är det utan tvifvel riktigt; men man tänker då ej på att detta arrende utgått efter en helt annan beräkningsgrund än den som hädanefter skulle komma att ega rum, om de utarrenderas enligt det förslag, som domänkomitén afgifvit. Riksdagen har redan beslutit, att de hemman, som gifva blott 200 kronor i arrende, skola säljas, och det är godt och väl, men vi skola komma ihåg, att ett hemman, som gifver 500 kronor, representerar ett kapital på 12,500 kronor, hvilket icke är så litet. Jag tror, att det är en fördel för staten att bortarrendera ett sådant hemman, och med de förhållanden, som nu råda, är det ganska säkert, att en egendom, som nu betingar ett 500 kronors arrende snart skall kunna inbringa ett vida högre belopp. Att nu så här hastigt fatta beslut i en så viktig och outredd fråga och på en gång utdöma alla statens mindre egendommar, som gifva mellan 200 och 500 kronors arrende, det tror jag är hvarken rätt eller nyttigt. Detta är ju ej en fråga, som är på något sätt brådskanie; det betänkande, som domänkomitén afgifvit, har ju ännu nästan icke varit pröfvadt. Det förslag, som sistlidne riksdag framlades i detta ämne, föll; men från denna Kammare uttalades en önskan, att vi snart måtte få en domänförvaltning till stånd. Utskottet talar nu här om, att en arrendevärdering bör anställas för att utröna hvilka hemman, som endast kunna lemna 500 kronor i arrende. Detta är enligt min uppfattning ej någon garanti, ty en arrendevärdering måste ovillkorligt ställas lägre än ett hemman vid arrendeauktion gifver. Vi veta ju hvad dessa maximiförslag vilja säga, som uppgjordes vid förra bortarrenderingen; de öfverskredos alltid. För min del är jag öfvertygad om att det med den utveckling, som nu eger rum, skall vara en fördel för staten att hafva äfven mindre hemman att bortarrendera. Huru många är det icke, som har ett litet kapital, tillräckligt såsom rörelsekapital för ett mindre arrende, men som derföre icke har förmögenhet att köpa ett eget hemman? Är det icke en fördel att gifva dessa personer tillfälle att på lämpligt sätt använda sitt kapital och sin arbetskraft? Jag anser således icke, att det vore någon dålig hushållning af staten att behålla dessa hemman. Jag får på dessa skäl instämma med reservanterna och yrkar afslag å betänkandet.

Herr Montgomery Cederhielm: Alla de anmärkningar, som här blifvit gjorda mot reservanterna om att de icke rätt uppfattat frågan och att det är märkvärdigt att de icke kunna förstå förmånerna af den föreslagna åtgärden, halka dem fullkomligt förbi; ty de hafva alls icke någon tillämpning gent emot den ställning de intagit. Reservanterna hafva icke yttrat ett ord om huruvida det är lämpligt eller nyttigt, att staten afhänder sig de här i fråga varande egendommarne; och jag får för min del säga, att jag känner icke de öfriga reservanternas tankar i detta afseende. Våra motståndare

hafva här framlagt åtskilliga betraktelser öfver det lämpliga i att hafva arrendatorer eller sjelfegande jordbrukare, och det är mycket möjligt att de hafva rätt i hvad de härom sagt. Men det är icke mot denna sida af saken, som reservanterna hafva vändt sig; utan det är mot den formela sidan af frågan, huruvida det kan vara skäl att på grund af en enskild motionärs framställning besluta en så vigtig åtgärd som den nu föreslagna, utan något slags föregående utredning. Det är på denna sida af saken som reservanterna ansett sig böra fästa uppmärksamheten, och de hafva framhållit lämpligheten af att man lemnade tillfälle åt vederbörande myndigheter att yttra sig i ämnet, innan beslut fattades, på det tillräcklig utredning dessförinnan måtte åvägabringas. Denna betänklighet har icke blifvit häfd af hvad här yttrats, och jag får därför fortsätta mitt yrkande om afslag.

Försäljning af vissa kronan tillhöriga hemman och lägenheter.
(Forts.)

Herr Jöns Pehrsson: En talare på Hallandsbänken har uttalat den satsen, att man icke borde bifalla den föreslagna försäljningen därför att det funnes så många människor, som väl hade tillräckligt kapital att arrendera en mindre egendom, men icke vore i stånd att köpa den. Jag tror icke, att denna synpunkt bör få vara bestämmande, då det är fråga om statens åtgärder; ty skulle man lagstifta efter en sådan grundsats; skulle man komma in på åtskilliga afvägar, och äfven på andra industriella områden kunde då enskilda personer komma med kraf på att staten skulle komma dem till hjälp i deras företag. För öfrigt undrar jag icke på, att denne talare, som är en så varm vän af domänstyrelsen, vill i det längsta söka förskaffa dess tjenstemän något att göra.

Herr Wijkander: Det kan vara öfverflödigt att yttra sig mycket i denna fråga, då underrättelse nu ankommit, att Andra Kammaren med 89 röster mot 84 förkastat Utskottets förslag. Men då frågan är af ganska stor vikt, så ber jag att för min del få förklara, att jag icke kan anse det öfverensstämmande med den mogna pröfning af frågorna, som af denna Kammare kan och bör fordras, om Kammaren skulle bifalla ett förslag af den allvarliga beskaffenhet som det nu föreliggande, utan att saken förut blifvit nöjaktigt utredd. Det är här fråga om försäljning af en del af statens domäner, visserligen små, men dock icke så alldeles obetydliga. Reservanterne framhålla, att det icke kan vara skäl att verkställa en sådan försäljning, vinnan den embetsmyndighet, hvars förvaltning ärendet närmast berör, varit i tillfälle att deröfver sig yttra; och i denna uttalade betänklighet instämmer jag för min del helt och hållet. Jag yrkar därför afslag å betänkandet.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till det förevarande momentet och dels afslag derå blifvit af Herr Talmannen upptagna, framställdes först proposition på bifall till momentet, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på afslag derå, som med ja besvarades.

Mom. b.

Förklarades hafva förfallit till följd af det nyss fattade beslutet.

*Utredning
af gäldbunden
köpmans bo
medelst så
kallad admi-
nistration.*

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 15 och 17 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 41, i anledning af väckt motion om antagande af en författning angående utredning af gäldbunden köpmans bo medelst så kallad administration.

Herr Samzelius: På sätt Kammaren behagade finna af föreliggande betänkande, har jag reserverat mig mot Utskottets afstyrkande af motionen, emedan jag för min del anser, att Första Kammaren borde, i likhet med hvad Kammaren vid sistlidet års riksdag gjorde, besluta en underdånig skrifvelse i detta ämne. Jag behöfver icke vara mångordig för att motivera detta mitt yrkande, då frågan vid förliden riksdag torde hafva blifvit tillräckligt utredd, och det vore att förutsätta ett vacklande i Kammarens åsikter, som jag icke har rättighet att antaga, om jag nu fruktade, att Kammaren skulle frångå sitt då fattade beslut. Emellertid synas på senare tider förhållanden hafva inträffat, som ytterligare mana till ett snart vidtagande af den åtgärd, som jag nu tagit mig friheten att förorda såsom lämplig. Det är gifvet, att det vid inträffade ekonomiska förvecklingar är af största vigt, att de kunna redas på annat sätt än konkurslagen föreskrifver, och vid utredningen af flere gäldbundna bon, i synnerhet om deras affärer varit af något större omfång, har det visat sig vara af synnerlig vigt icke allenast för gäldenärerna, utan äfven för det allmänna, att en afveckling genom administration kunnat ega rum. Lag-Utskottet har redogjort för lagstiftningen i detta hänseende i andra länder och har sagt, att det är egentligen i England och Amerika som sådana utredningar äro brukliga. Jag tror, att Utskottet i det fallet ganska riktigt refererat förhållandena i utlandet; men det har dock förgätit att påpeka anledningen till att man i andra länder icke har så stort behof af att en dylik administration får ega rum, som jag tror att förhållandet är hos oss. I Frankrike har man en konkurslag af år 1838, som ligger till grund för nästan hela den europeiska konkursrätten. Äfven vår lag är i viss mån en efterbildning af densamma; men den skiljer sig dock i många och väsentliga hänseenden derifrån. I Frankrike handläggas konkurserna af handelsdomstolar; der utses af domstolen en icke lagfaren ledamot, till exempel en affärsman, till jure commissaire, motsvarande ungefär vår rättens ombudsman, ehuru han har helt andra åligganden. Förfarandet vid dessa domstolar har mera formen af en affärsutredning än hos oss, der det skall gå till väga efter tunga lagliga former. Om nu icke en sådan afveckling genom administration medförde verkliga fördelar, så är det alldeles gifvet, att, då det fordras enhälligt beslut af borgenärerna för dess ävägabrindande, ett sådant beslut i annat fall aldrig skulle blifva fattadt, en sak, hvilken såsom vi veta på senare tider rätt ofta skett. I England, som är ett praktiskt land, har man funnit saken så fördelaktig,

att det nästan hör till undantagen, att gäldbundet bo der utredes genom vanlig konkursbehandling, utan det sker genom ett särskildt förfaringsätt i förlikningsväg, sådant som Utskottet i sitt betänkande omtalat; och jag har erhållit en uppgift, att sådana utredningar af gäldbundet bo under en viss tidsperiod skett förlikningsvis till ett belopp af 25,270,000 pund sterling, medan de belopp, som utredts genom vanlig konkursbehandling under samma tid, utgjorde endast 2,165,000 pund sterling. Häraf synes, att beträffande beloppet icke en tiondedel af de gäldbundna boen i England utredes genom vanlig konkurs. Utskottet säger, att detta beror på särskilda förhållanden, nemligen att i England den vanliga konkursen är så invecklad och vidlyftig i sina former, att det blifvit nödvändigt att införa äfven ett förenkladt förfaringsätt. Jag tror dock icke, att den är så invecklad; jag har här den engelska lagen i min hand, och den är byggd på samma principer som den allmänna europeiska konkursrätten och som vår egen konkurslag. Men administrationen har vida enklare former, och säkert är, att den skulle icke hafva blifvit så anlitad i England, om den icke hade något företräde framför det vanliga konkursförfarandet. Det är nogsamnt bekant, och det omnämndes äfven vid diskussionen i detta ämne föregående riksdag, hvilka stora förmåner en dylik afveckling genom administration medförde vid utredningen af ett större konkursbo i Stockholm, och huruledes denna konkurs, om afveckling ej kunnat ske, skulle hafva medfört följder, som man ej kunnat beräkna, och som skulle hafva djupt ingripit i den allmänna rörelsen. Det är ju möjligt, att en sådan konkurs åter kan komma att inträffa, då det kan vara af lika stor vigt att förhindra den vanliga konkursbehandlingen. Med den nuvarande lagstiftningen kan det dock lätt hända, att sådant ej kan förekommas. Jag känner särskildt till, att det funnits personer, hvilka, oakadt de insågo, att administration var fördelaktigare, likväl satte sig deremot, så att man blef nödsakad att inlösa deras fordringar för att få administrationen till stånd. Jag vill nu ej längre uppehålla Kammarens tid, utan inskränker mig till att, på de skäl jag nu anført, anhålla att Kammaren ville bifalla den reservation jag fogat vid Utskottets betänkande, nemligen »att Riksdagen måtte genom underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till sådan förändring i eller tillägg till konkurslagen, att det måtte medgifvas borgenärer att medelst förstärkt röstpluralitet besluta om utredning af gäldbundet bo genom administration»

Utredning af gäldbunden köpmans bo medelst så kallad administration.

(Forts.)

Herr von Gegerfelt: Det är sant såsom den siste talaren yttrade, att vid två riksdagar denna Kammare bifallit en skrifvelse i den anförda syftningen, men Andra Kammaren har båda gångerna afslagit densamma. För min del anser jag icke såsom någon förolämpning mot denna Kammare att förutsätta möjligheten af att den vore vacklande, det vill säga att den en riksdag kan fatta ett beslut och den andra ett annat, helst som frågan nu står på en annan punkt än förut. Det har nemligen vid föregående riksdagar anförts såsom skäl för ifrågasatt förändring, att alla eller åtminstone de flesta främ-

*Utredning
af gäldenärens
köpmans bo
medelst så
kallad admi-
nistration.
Forts.)*

mände länder hafva ett sådant förlikningsförfarande, som här är föreslaget. Nu har Utskottet med mycket besvär sökt taga reda på främmande länders lagstiftning i ämnet och visat att, utom England, hvars lagstiftning är så dunkel och oredig, att det är svårt att sätta sig in i den, och der hvarje rättegångsförfarande är så dyrt, att man hellre tål orättvisor, än gifver sig i rättegång, intet land finns, som har det förfarande, motionären afser. I Nordamerika finns något dylikt, men först sedan konkurs inträffat. I Frankrike finns intet dertom svarande. I Tyskland har ett sådant förfarande funnits i flera stater, men i nu gällande lag har, efter behandling af en komité utaf köpmän och affärsmän, detsamma upphört, och särskildt i Österrike har det blifvit afskaffadt på motiv, som i Utskottets betänkande, finnes upptaget, att afvecklingens raska gång blott alltför ofta vunnits på den goda rättens bekostnad och följaktligen köpts alldoles för dyrt.

Jag kan icke neka mig att göra några anmärkningar mot motionärens förslag. Enligt detsamma skulle hvilken gäldenär som helst med biträde af tre af sina vänner blott genom utfärdande af en kallelse kunna förskaffa sig ett moratorium mot hvarje borgenär och hindra honom att göra sitt kraf gällande. När nu borgenärerna äntligen komma tillsammans, finns ingen garanti att kallelsen kommit alla eller ens de flesta till del. Det finns ingen säkerhet att de, som anmäla sig, äro verkliga fordringsegare, ty något sätt att bedöma den frågan kan icke ega rum utan i förening med domstolarna, hvilket motionären icke vill. I England är konkursförfarandet icke skildt från domstolarna, hvilket synes af lagarna.

Det är sannt, att åtskilliga sådana utredningar med fördel skett på frivillighetens väg. Det har skett derföre att borgenärerne ansett med sin fördel öfverensstämmande att vara eftergifvande, men att genom lag tvinga personer att eftergifva sin rätt kan svårligen från juridisk synpunkt försvaras. Det har bland annat såsom skäl för förslaget åberopats den större skyndsamhet, som derigenom skulle vinnas. Den vinnes verkligen derföre att kallelsetiden är så kort, men då konkurslagen stadgar längre tid för borgenärerna att komma tillstädes, så kan det ej försvaras att i detta fall medgifva en kortare tid. Jag betviflar ock att i vårt land hvarje borgenär kan hinna att på tio dagar komma tillstädes, och då blir resultatet att de närvarande, hvilkas deltagande i beslutet kanske just af gäldenären anses fördelaktigt, besluta med de frånvarandes rätt. Är det ett rättstillstånd, som skäligen kan försvaras? För öfrigt synes intet skäl finnas, hvarföre sysslomän, utsedde på det föreslagna sättet, skulle skyndsammare handlägga saken än sysslomän i en konkurs. I konkursen kommer dertill rättens ombudsman. Jag lemnar derhän, huru han i allmänhet utför sitt uppdrag, men hans skyldighet är att pådrifva utredningen.

Vinsten af ett bos utredning genom afveckling har bestått deri, att sysslomännen kunnat göra upp med den ene borgenären efter den andre och icke behöft följa de former, som äro förenade med konkurs. Att detta hittills lyckats så väl, har berott på, att till utredningsmän utsetts utmärkta personer, men man kan icke i en lag

stadga, att så skall ske eller gifva garantier att så kommer att ega rum. Ofantliga missbruk kunna deraf uppkomma.

Jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att för en tid sedan emottogo vi ett betänkande från Banko-Utskottet, der fråga väcktes om rättighet för Bankofullmäktige att inlåta sig i aftal om sådana afvecklingar. Då ville fullmäktige sjelfve icke hafva ett sådant förtroende. Man fruktade, att det skulle medföra upptagandet af stora lån. Jag hemställer, huruvida det med en sådan åsigt kan öfverensstämma att, mot Bankofullmäktiges bestridande, ålägga Riksbanken att ingå i en sådan administration med alla dess följder och olägenheter.

*Utredning
af gäldbunden
köpmans bo
medelst så
kallad admini-
stration.*
(Forts.)

Jag tror icke, att tillräckliga skäl tala för afåtande af en skrifvelse i sådan syftning, helst sedan upplysning vunnits, att denna lagstiftning långt ifrån är allmän utan endast finnes i ett land, hvars affärsförhållanden äro väsendtligt olika våra. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Samzelius: Lag-Utskottets ärade ordförande har rigtat åtskilliga anmärkningar emot motionärens förslag; men då yrkande om bifall dertill icke blifvit väckt, kunde det synas öfverflödigt att bemöta dessa anmärkningar. Den reservation, till hvilken jag anhallit om bifall, innehåller icke de detaljerade bestämmelser, som innefattas i motionärens förslag. Hvad särskildt beträffar kungörelsetiden af tio dagar, bör den väl icke förefalla så otillräcklig, om vi tänka på våra lätta kommunikationer, och Konkurslagen innehåller dessutom icke stadgande om längre tid i detta afseende än fjorton dagar för borgenärernas sammanträden, en tid, som rättens ombudsman likväl eger rättighet att förkorta. Såsom en vigtig omständighet emot förslaget har blifvit åberopadt, att Fullmäktige i Riksbanken icke skulle vara villige att gå in på en sådan afveckling genom administration. Tankarne inom Bankofullmäktige voro dock i detta afseende delade. Två reservanter tillstyrkte godkännandet af de åsikter, som sedermera antogos af Banko-Utskottet och utgjorde dess förslag och detta förslag blef med en öfvervägande pluralitet bifallet af denna Kammare, ehuru vid den gemensamma voteringen det fattades några röster för att detsamma skulle gå igenom. Denna omständighet tyckes sålunda, långt ifrån att tala emot förslagets antagande, tvärtom utgöra ett ytterligare skäl för detsamma.

Här har blifvit taladt om, hvilket besvär det skulle hafva förorsakat att taga reda på de utländska lagarne uti nu förevarande hänseende. Detta har dock varit ganska enkelt. Boken, ur hvilken denna redogörelse är hemtagd, har jag här i min hand; det är ett utdrag ur Tyska riksdagens förhandlingar och hvad som förekommer i Utskottets betänkande är till en del endast en öfversättning deraf. Hvad som anföres rörande Österrike har ingen tillämplighet här, emedan den administration, som var medgifven enligt Österrikiska lagen, icke var baserad på sådana grunder, som jag anser önskligt att antaga. Hvad angår England, så är dess befolkning känd för att vara mycket ömtålig om sin rätt och hvad som säges om deras vidlyftighet i rättegången är icke tillämpligt på deras konkursförfarande,

*Utredning
af gäldbunden
köpmans bo
medelst så
kallad admi-
nistration.*

(Forts.)

alldenstund detta är ganska enkelt. Jag vet, att man liknar den Engelska processen med ett ägg, — parterna få skalet och advokaterna taga innanmätet —; men detta gäller icke om konkursprocessen. Om förfarandet vid denna icke hade visat sig medföra stora fördelar, så hade troligen icke ett så praktiskt folk som det Engelska valt detsamma.

Jag ser nu, att motionären är tillstådes, och om han vill bemöta de anmärkningar, som emot hans förslag blifvit framställda, står det honom naturligtvis fritt; men det har i allt fall ingen inverkan på sjelfva saken, ty om frågan öfverlemnas till Kongl. Maj:t, så lär han väl se till, att, om olämpliga stadganden af motionären blifvit föreslagna, desamma blifva behörigen afhjelpa. Riksdagen kan icke göra detta, när den är samlad blott en kort tid och äfven om det inom Lag-Utskottet finnes krafter, egnade att skriva lagar, måste dock dessa offra sin tid åt andra frågor och Utskottet kan följaktligen icke vara någon Lagkomité, utan frågan måste, såsom bruket ständigt varit, öfverlemnas till Kongl. Maj:t.

Jag skulle förutsätta, att denna Kammare vore alltför litet ömtålig om sin värdighet, om jag antog, att den tvekade i valet mellan att bifalla eller att på de lösa skäl, som emot förslaget blifvit anförda, frånträda ett beslut, som den redan förut på goda grunder fattat, och jag anhåller fortfarande om bifall till min reservation.

Herr von Gegerfeldt: Då, enligt ingången underrättelse, Andra Kammaren bifallit Utskottets betänkande, torde icke vara skäl att vidare orda derom. Jag vill endast erinra om, att den kortare tid, inom hvilken ett konkurssammanträde kan ega rum, rör icke det första sammanträdet, till hvilket borgenärerna blifva kallade och underrättade, att saken rör deras rätt. Denna bestämmer konkurslagen till två till fyra månader.

Samme talare, som yttrade sig härom, anmärkte äfven, att jag gjort erinringar vid motionärens förslag, oaktadt något yrkande om bifall till detsamma icke blifvit framställt. Jag ber dock få nämna, att, om man går in till Kongl. Maj:t och begär en lagstiftning i ämnet, bör man antingen utreda de grundsatser, som man anser böra ligga till grund för densamma, eller ock förutsätta, att det förslag, som inom Riksdagen blifvit väckt, skall utgöra lagstiftningens grund och de flesta anmärkningar jag framställt äro sådane, att de icke kunna undanrödjas, utan att ändamålet som åsyftas blifver förfeladt. — Jag yrkar fortfarande bifall till Utskottets förslag.

Herr Wallenberg: I den omständigheten, att Andra Kammaren redan bifallit Utskottets betänkande, finner jag icke tillräcklig anledning för Första Kammaren att icke stå fast vid de åsigter, Kammarerna förut i ämnet uttalat, och äfven om den föreslagna skrifvelsen icke kommer att aflätas, men Första Kammaren vidhåller sin en gång uttalade åsigt, kan det dock verka derhän, att Kongl. Maj:t sjelf tager initativ i frågan. Om deremot Kammaren nu frånträder sin åsigt, så är det klart, att man har rätt att tro, att Kammaren

ändrat åsigt. Ingen anledning förefinnes i sådant fall att till frågan återkomma, hvilket vore ganska nedslående.

Jag ber få fästa uppmärksamheten på, att det är den tillfälliga förlägenheten, som är hufvudanledningen till detta förslag, och den omständigheten att man bör stämma i bäcken innan det kommer i ån. Vi känna alla, att hvad som tilldragit sig vid denna riksdag, är temligen nedslående för den större industriela verksamheten i landet; lagstiftningen är temligen tarflig och lagskipningen odrägligt långsam; men skall man dertill formligen fatta beslut om, att intet behöfver göras, då blir tillsåndet rent af nedslående.

Sedan Utskottet anmärkt, att det endast vore till England, man kunde hänvisa, då man i främmande lagstiftning sökte stöd för införandet hos oss af afveckling under administration, fortsätter Utskottet: »Härvid ligger den anmärkning nära, att hvarken våra affärsförhållanden äro jemförliga med Englands eller rättsliga åtgärder i allmänhet här i landet förenade med de dryga kostnader och, i många fall, vidlyftigheter, som der göra så önskvärdt att undvika deras anlitande». Jag tror, att våra affärsförhållanden äro ganska jemförliga med Englands i afseende på det relativa förhållandet mellan den kraft, hvarmed ett företag kan utföras, och företagets omfång. Ty om jag tänker mig ett industrielt företag, som är börjadt med 100,000 kronor, men som behöfver 500,000 för att komma i gång, och ett annat, som är börjadt med 100,000 pund, men som behöfver 400,000 pund mera för att kunna drivas, så är detta en fullt riktig jemförelse och på det ena stället så väl som på det andra behöfvas samma lagar och författningar för affärsverlden och samma förfaringsätt. Jag önskar härmed intet annat, än att man må förekomma, att de tillfälliga förvecklingarne växa ut till olyckor.

Jag anhåller om bifall till Herr Samzelii reservation och hembär honom min tacksamhet för att han afgifvit densamma.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen npptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets förevarande utlåtande och dels afslag derå samt bifall till den af Herr *Samzelius* afgifna reservationen, framstälde Herr Talmannen först proposition på bifall till utlåtandet, hvarvid svarades många nej jemte några ja, och sedermera proposition på afslag derå och bifall till den omförmälda reservationen, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets den 15 och 17 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 42, i anledning af väckt motion om underdånig skrifvelse rörande förändrade grunder för kommunalbeskattningen.

Anmäldes och bordlades Stats Utskottets memorial N:o 73, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga

*Utredning
af gäldbrunden
köpmans bo
medelst så
kallad admi-
nistration.
(Forts.)*

beslut angående beviljande af låneunderstöd för fullbordande af Bergslagens jernvägsaktiebolags jernvägsanläggning; äfvensom Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 12, angående vissa uppskjutna frågor rörande ändringar af stämpelpappersafgiften.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr *Ribbing, Carl* under 14 dagar från den 18 Maj

» *Widén* » 8 » » » 18 »

» *Mannerskantz* » 14 » » » 20 »

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem
O. *Brakel.*

Söndagen den 19 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades 4 protokollsutdrag för den 18 i denna månad.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

- N:o 46, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;
- » 47, angående beviljade statsbidrag till vägars anläggning, bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer, äfvensom anslagna fonder för sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag;
 - » 48, angående de i 63 § Regeringsformen föreskrifna kreditivsummor;
 - » 49, angående beviljade anslag till fortsättande af statens jernvägsbyggnader;
 - » 50, angående godkännande af träffadt aftal om öfverlåtelse på Stockholm—Vesterås—Bergslagens trafikaktiebolag af Norbergs jernvägs nya aktiebolags rullande materiel; och
 - » 51, angående befrielse för Söderhamns jernvägsaktiebolag från skyldigheten att uppehålla trafiken å en del af kommunikationsleden Söderhamn—Bergviken—Bollnäs, m. m.
-

Efter föredragning af Stats-Utskottets sistlidne dag bordlagda memorial N:o 73, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut angående beviljande af låneunderstöd för fullbordande af Bergslagernas jernvägsaktiebolags jernvägsanläggning; blef den föreslagna voteringspropositionen af Kammaren godkänd.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Beviljnings-Utskottets sistlidne dag bordlagda betänkande N:o 12, angående vissa uppskjutna frågor rörande ändringar af stämpelpappersafgiften.

Kammaren åtskildes.

In fidem
O. Brakel.

Måndagen den 20 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades 2 protokollsutdrag för den 19 och protokollet för den 10 i denna månad.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 34, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Femte hufvudtitel; och

N:o 44, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående anslag till betäckande af åtskilliga utgifter för den i Stockholm under år 1878 sammanträdande internationela fångvårdskongress.

Anställdes, jemlikt 65 § Riksdagsordningen, omröstning öfver följande, af Stats-Utskottet under litt. a i dess Memorial N:o 68 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

1:sta omröstningen.

Den, som vill att kommissionslandtmätare, som vid afskedstagan- det tjenat i minst 30 år och under sammanräknade minst 25 år varit tjensteman vid Generallandtmäterikontoret eller storskiftes- eller afvittringslandtmätare, vice kommissionslandtmätare eller kommissionslandtmätare, må, om han tillika vid afskedstagan- det uppnått minst 60 lefnadsår, på allmänna indragningsstaten undfå pension till årligt belopp af 1,600 kronor, dock att sådan pension icke må tillgodokomma kommissionslandtmätare, hvilken icke pröfvas hafva, så vidt på honom berott, under nämnda 25 år varit verksam såsom landtmäteritjensteman eller i annan statens tjänst, eller som fortfar att tjenstgöra såsom storskiftes- eller afvittringslandtmätare eller i sådan egenskap redan uppbär pension å allmänna indragningsstaten, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har förslaget om förbättrad pensionering för kommissionslandtmätare icke vunnit Riksdagens bifall.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 69.

Nej — 39.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades och afsändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokollsutdrag N:o 235, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 59 Ja och 125 Nej samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 128 Ja och 164 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Anställdes, jemlikt 65 § Riksdagsordningen, omröstning öfver följande, af Stats-Utskottet under litt. b i dess Memorial N:o 68 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

2:dra omröstningen.

Den, som vill, att Riksdagen må medgifva att *andre landtmätare*, som vid afskedstagandet tjenat i minst 30 år och under sammanräknade minst 25 år varit tjänsteman vid Generallandtmäterikontoret eller storskiftes- och afvittringslandtmätare, vice kommissionslandtmätare, kommissionslandtmätare eller andre landtmätare, må, om han tillika vid afskedstagandet uppnått minst 60 lefnadsår, på allmänna indragingsstaten undfå pension till årligt belopp af 1,600 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har den för andre landtmätarne äskade pensionsförhöjning icke blifvit af Riksdagen beviljad.

Vid omröstningens beslut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 75.

Nej — 34.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades samt afsändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokollsutdrag N:o 236, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 54 Ja och 129 Nej samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 129 Ja och

163 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i enlighet med nej-propositionens innehåll.

Anställdes, jemlikt 65 § Riksdagsordningen, omröstning öfver följande, af Stats-Utskottet i dess Memorial N:o 70 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

3:dje omröstningen.

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, på Riksgäldskontoret anvisar ett anslag för betäckande af den ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförslag, som under åren 1878 och 1879 kan förekomma, förslagsvis bestämdt till ett belopp af högst 1,000,000 kronor för hvardera året, hvarå ersättning för sålunda af jernvägsinkomsterna nedlagda medel får lyftas, sedan ökningens belopp genom årets bokslut blifvit utrönt, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har förberörda nådiga förslag ej vunnit Riksdagens bifall.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja --- 69.

Nej - 39.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades samt afsändes till Andra Kammarne; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokollsutdrag N:o 237, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 97 Ja och 89 Nej samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 166 Ja och 128 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Anställdes, jemlikt 65 § Riksdagsordningen, omröstning öfver följande, af Stats-Utskottet i dess Memorial N:o 73 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

4:de omröstningen.

Den, som vill, att Kongl. Maj:ts nådiga proposition N:o 8 må på det sätt bifallas, att Riksdagen beslutar, att, derest det för byg-

gande af, bland annat, en bredspårig jernväg mellan Falun och Göteborg bildade Bergslagernas jernvägsaktiebolag tillförbinder sig att så bedrifva arbetet på denna bana, att de till allmän trafik ännu icke öppnade delarne deraf kunna, efter i Kongl. kungörelsen den 11 December 1874 föreskrifven besigtning, till sådan trafik upplåtas senast inom utgången af år 1880, för statsverkets räkning må inköpas af bolaget utfärdade, till dess upplagda obligationslån å 36 millioner kronor hörande fem procent-obligationer 6,753,600 kronor efter en kurs af nittio procent å nominella beloppet, motsvarande ett pris af 6,078,240 kronor, att öfvertagas och utgå med tre millioner kronor under innevarande år och med återstoden under år 1879, allt på de tider och under de vilkor, Kongl. Maj:t närmare bestämmer samt under det förbehåll i öfrigt, att det för obligationerna utbetalda belopp skall användas för jernvägsarbetets bedrifvande och ingalunda må inberäknas bland sådana bolagets tillgångar, hvaraf utdelning särskildt till innehafvare af aktier i serien litt. B. må ega rum, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutat på det sätt bifalla Kongl. Maj:ts nädiga proposition, att, derest det för byggande af, bland annat, en bredspårig jernväg emellan Falun och Göteborg bildade Bergslagernas jernvägsaktiebolag tillförbinder sig att så bedrifva arbetet på denna bana, att de till allmän trafik ännu icke öppnade delarne deraf kunna, efter i Kongl. kungörelsen den 11 December 1874 föreskrifven besigtning, till sådan trafik upplåtas senast inom utgången af år 1880, bolaget må komma i åtnjutande af ett låneunderstöd till belopp af sex millioner sjuttioåtta tusen tvåhundra fyratio (6,078,240) kronor, att utgå med tre millioner under innevarande år och med återstoden under år 1879, allt på de tider och vilkor Kongl. Maj:t närmare bestämmer, samt mot den säkerhet, bestående af kommuners, landstings eller andras ingångna ansvarighet, hvilken Kongl. Maj:t pröfvar och godkänner, under åliggande för bolaget dels att å hvad af lånet varder lyftadt, från lyftningsdagarne tills återbetalning sker, erlägga ränta af fem och en half procent årligen, dels att återbetala lånet medelst en årlig annuitet, så stor att, med beräkning af den ofvan bestämda ränta, lånet må vara slutbetaldt år 1914, och uppå vilkor i öfrigt att lånebeloppet skall användas för jernvägsarbetets bedrifvande och ingalunda må inberäknas bland sådana bolagets tillgångar, hvaraf utdelning särskildt till innehafvare af aktier i serien litt. B. må ega rum; samt att bolaget skall till Kongl. Maj:t afgifva förklaring, huruvida bolaget på ofvannämnda vilkor ingår, äfvensom för Kongl. Maj:t uppgifva den erbjudna säkerheten så tidigt, att densamma må kunna vara af Kongl. Maj:t pröfvad och godkänd och frågan om lånets utgående sålunda afgjord senast den 1 nästkommande November.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 91.

Nej — 15.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades samt afsändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokollsutdrag N:o 238, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 94 Ja och 93 Nej samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 185 Ja och 108 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i enlighet med Ja-propositionens innehåll.

Anställdes, jemlikt 65 § Riksdagsordningen, omröstning öfver följande, af Bevillnings-Utskottet i dess Memorial N:o 11 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

5:te omröstningen.

»Den som, lika med Första Kammaren, vill att uti § 6 af stämpelpappersförordningen skall intagas följande föreskrift:

»Anvisningar i utländsk mynnsort eller s. k. mandat beläggas med stämpel å 50 öre»;

och att rubriken Primavexlar må lyda:

»Prima- och solavexlar i utländsk mynnsort, ehvad de äro ställda att betalas inom eller utom Sverige, skola antingen förses med särskild stämpel å en krona eller skrivas å till nämnda värde stämplade blanketter», röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i enlighet med Andra Kammarens mening, beslutit, att i stället för den i § 6 af gällande Kongl. kungörelse angående stämpelpappersafgiften förekommande punkten: »Primavexlar — — — stämpel fria», hvilken bör utgå, skall på vederbörligt ställe intagas ett stadgande så lydande: »Vexlar, äfvensom anvisningar eller s. k. mandats, vare sig dragna å utrikes ort eller ställda att å utrikes ort betalas, skola antingen förses med särskild stämpel, vaxel å en krona, anvisning eller mandat å 50 öre, eller skrivas å till nämnda värden stämplade blanketter.

Sekunda och tertiavexlar äro dock från stämpel fria, så vida motsvarande prima eller sekundavaxel blifvit med föreskrifven stämpel försedd».

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 59.

Nej — 42.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades och afsändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokollsutdrag N:o 239, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 28 Ja och 137 Nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 87 Ja och 179 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med Nej-propositionens innehåll.

Föredrogs änyo och företogs punktvis till afgörande Bevillings- *Ändringar af*
Utskottets den 18 och 19 i denna månad bordlagda Betänkande N:o *stämpelpap-*
12, angående vissa uppskjutna frågor rörande ändringar af stämpel- *persafgiften.*
pappersafgiften.

1:sta punkten.

Friherre Klinckowström: Vid remissen af den Kongl. statsverkspropositionen i denna Kammare yttrade jag några betänkligheter rörande förändring af stämpelpappersafgiften i sammanhang med en föreslagen lönereglering för landsstaten. Jag ser nu af det inkomna betänkandet, som nu föredragits, att här föreslagits åtskilliga förändringar, som jag finner högst betänkliga och till hvilkas vidtagande jag icke anser mig böra med min röst bidraga. För landsstatens lönereglering erfordrades, såsom bekant, i stället för vissa landsstatsjenstemäns papperslösen ett tillskott af omkring 300,000 kronor af den rättsökande allmänheten, men i stället för att åtnöjas dermed föreslår Kongl. Maj:t att öka denna papperslösen med ytterligare 300,000 kronor eller med inalles 600,000 kronor, hvaraf således de 300,000 kronor skulle ingå till statskassan. Redan deri finner jag en beskattning, som icke varit föranledd af den ifrågasatta löneregleringen för landsstaten, utan som helt enkelt varit afsedd för att ytterligare trycka dem som söka rätt hos myndigheterna. Men det är något ännu betänkligare, och det är att i den reglering Bevillings-Utskottet föreslagit af de olika afdelningarne, inom hvilka lösen för protokoll, resolutioner med mera skola uppbåras, man gjort en uppflyttning från 1:sta till 3:dje afdelningen af »Kongl. Maj:ts Befallningshafvande». Det är en för de rättsökande ganska betänklig förändring, som härigenom blifvit med ett penndrag föreslagen, ty i stället för att man förut för ett protokoll eller resolution fått betala 50 öre per ark hos Konungens Befallningshafvande i lösen, så skulle man nu få betala för det första arket 1 krona, för det andra likaledes 1 krona samt för hvart och ett af de öfriga 1 krona 25 öre. Om jag således har att lösa ut hos Konungens Befallningshafvande en expedition på 4 skrifna ark, så får jag nu betala 9 kronor, under

Ändringar af stämpelpappersafgiften. det att jag hittills fått betala 2 kronor. Det är sålunda en tillökning af 450 procent för de rättsökande på landet.

(Forts.)

Men hvad som är ännu märkligare är, att Utskottet icke föreslagit att Öfverståthållare-embetet skall uppflyttas på samma sätt, utan låter denna myndighet, som fullkomligt motsvarar Konungens Befallningshafvande i orterna, stå kvar i 1:sta klassen, och man får således der betala 50 öre per ark, under det att man hos Konungens Befallningshafvande får betala mera än dubbelt. Det anser jag vara allt utom rättvist.

Hvad slutligen beträffar, att en del handlingar, som af enskilde rättsökande inlemnas och hvarpå resolution följer, såsom till exempel ekonomi-mål, mål om vägars och broars underhåll med mera, och hvilka mål förut varit befriade från stämpel, nu skola beläggas dermed — de hafva nemligen enligt Utskottets förslag blifvit öfverstrukna uti § 7, 2:dra momentet, der de förut stodo, såsom från stämpel befriade — så finner jag det för enskilde rättsökande vara ett ganska stort och ökad onus att belägga dem med stämpel, och detta icke allenast för den lönereglering af landsstaten, som Riksdagen beslutat, utan för att öka statskassan årligen med cirka 300,000 kronor. Jag tror fullt och fast, att denna författning rörande stämpelpappersafgiften bör omarbetas och kommer att omarbetas, men jag är äfven derom förvissad, att Riksdagens ledamöter, en gång fullkomligt upplyste om beskaffenheten af denna afgift och det ojemna och delvist orättvisa tryck, som den har på vissa samhällsklasser och på vissa personer samt den befrielse derifrån, som deremot andra samhällsklasser åtnjuta, skola inse, att det måste rättas, men icke på det sätt som mången måhända tror, utan jag är öfvertygad om att det kommer att rättas på ett för samhället mera rättvist sätt, och lyckligtvis har Riksdagen denna fråga ensam i sin hand och kan således afgöra den efter bästa samvete, hvilket jag ock är öfvertygad om kommer att ske.

Som det emellertid olyckligtvis är i riksdagens sista timme, som denna fråga förekommit, kan man svårigen få förslaget omarbetadt genom en återremiss, och jag får därför vördsamt anhålla om afslag å betänkandet.

Herr Sundell: Jag förmodar att, oaktadt nu endast första punkten är föredragen, det må tillåtas mig att yttra mig något om betänkandet i dess helhet.

Betänkandet är utan reservationer, det stöder sig på en Kongl. proposition och har naturligen häraf sin styrka. Den Kongl. propositionen i denna del är, såsom Herrarne väl veta, tillkommen från förslaget om ny aflöning för landsstaten, hvilket förslag också Riksdagen i dess väsentliga delar gillat. Förfaringssättet vid landskanslierna och landskontoren blifver hädaneftter helt och hållet annorlunda än förut, någon lösen för utgående expeditioner kommer hädaneftter icke att ega rum, utan man skall taga ersättning i stämpelpapper; men jag kan icke förstå, hvarför icke då häradsrätterna och stadsdomstolarne kunnat lemnas i fred. Jag vill erinra om, att det icke är längre sedan än år 1876 genom Kongl. kungörelsen af den

29 September som stämpelpappersbeläggningen vid stadsdomstolarne ökades, och jag frågar, om det icke går något för fort, om man nu kommer med en ytterligare förhöjning deraf år 1878. Jag anser det också vara ett visst icke lyckligt påhitt att föreskrifva stämpel af 1 krona för första arket, 1 krona för andra arket men 1 krona 25 öre för de derefter följande. Vinsten för statsverket häraf blifver förmodligen icke stor, då de ojemförligt flesta expeditioner icke upptaga 3, 4 eller 5 ark och så vidare. Jag vet visserligen att i följd af den nya utsökningslagen utsökningsmål på grund af skuldsedlar och andra exekutiva handlingar från och med nästa år komma att handläggas af magistraterna, men dessa mål blifva i jemförelse med alla öfriga från rådstufvurätterna utgående expeditioner blott ett försvinnande fåtal. Jag kan således icke gilla betänkanudet, men att nu yrka återremiss eller ogillande af den nu föredragna punkten tjenar till ingenting. Jag för min del låter därför vid hvad Utskottet föreslagit bero under förhoppning om att man vid en följande riksdag må kunna få en bättre utarbetad stämpelpappersförordning än den, som nu föreligger. Jag har ansett det vara min skyldighet att, oakadt jag icke gör något yrkande, gifva till känna, att jag med betänkanudet sådant det föreligger icke är nöjd.

*Ändringar af
stämpelpappersafgiften.
(Forts.)*

Herr Bennich: I anledning af den förste talarens yttrande ber jag att få erinra Kammarerna derom, att då Kongl. Maj:ts föreslagit och Riksdagen beslutit ny lönerreglering för landsstaten, detta skett i sammanhang med förklarande, att alla sportler, som förut utgingo i form af lösen, skulle upphöra. Den nu ifrågavarande Kongl. propositionen och Bevillnings-Utskottets dermed öfverensstämmande betänkande gå också derpå ut att förvandla den förut af rättsökandena utgående lösen för expeditioner till en stämpelpappersafgift för samma expeditioner. Hela skillnaden emellan den förra och den nu föreslagna totalafgiften för ifrågavarande expeditioner blifver icke, såsom den förste talaren anført, flera hundra procent, utan exempelvis allenast den, att, under det för en expedition om 1 ark från Konungens Befallningshafvande tillförene erlades lösen med 2 kronor och stämpelafgift 50 öre, så blifver nu afgiften inalles 3 kronor. Att frågan inkommit från Utskottet så sent mot riksdagens slut beror derpå, att Riksdagen först i förra veckan voterat landsstatens lönerreglering, och förr än den var voterad, kunde Bevillnings-Utskottet icke afgifva sitt förslag till den godtgörelse i stämpel, som skulle lemnas för upphörd lösen.

Anmärkningen derom att Öfverståthållareembetet icke blifvit fördt under samma afdelning som Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och att likställighet emellan dessa myndigheter skulle blifvit åsidosatt, beror uppenbarligen på missförstånd. Öfverståthållareembetet har icke varit underkastadt någon lönerreglering, hvarföre derifrån utgående expeditioner fortfarande vidkännas både lösen och stämpelafgift. Om man då skulle åsatt Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes och Öfverståthållareembetets expeditioner samma stämpelpappersafgift, så hade följderna deraf blifvit, att expeditioner från Öfverståthållareembetet blifvit belastade icke allenast med lika stämpel som ex-

Ändringar af stämpelpappersafgiften. expeditioner från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande utan och derutöfver med en lösen, som icke hade någon motsvarighet i Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes expeditioner, och följaktligen hade man, i stället för att tillvägabringa rättvisa och jemnhet, tillvägabragt orättvisa och ojemuhet i beskattningen.

(Forts.)

Huruledes den ifrågavarande beskattningen kan trycka olika på olika samhällsklasser, har jag svårt att förstå, ty jag vet ingen samhällsklass, som par préférence besvärar Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eller andra myndigheter, utan lärer det väl vara individer ur alla samhällsklasser, som i följd af sina enskilda rättsförhållanden vända sig till dessa myndigheter.

Den förste talaren fäste vidare uppmärksamheten derpå, att Bevillnings-Utskottet uteslutit från hittills medgifven stämpelfrihet expeditioner i ekonomimål. Detta har skett helt enkelt därför, att dessa expeditioner hittills dragit en lösen, som nu upphör och skall ersättas genom stämpeln.

Att den siste ärade talaren icke var nöjd med förslaget, finner jag icke så underligt; det medför verkligen den olägenheten för expeditionshafvande, som är en följd af olika stämpel för olika ark i samma expedition. Detta påkallar en besvärlig tillsyn vid utskrifning af expeditionerna, såsom Bevillnings-Utskottet även anmärkt i betänkandet; men här förelåg att välja mellan två olika vägar, den ena att få likhet i afgifterna i sin helhet för enahanda expeditioner från likställda embetsverk, och den andra att få likhet i stämpeln för alla ark i en expedition; och då man skulle väga bekvämligheten för tjänstemännen mot rättvisan mot de rättsökande, satte man rättvisan mot rättsökandena högre än bekvämligheten för tjänstemännen. Detta må vara ett fel, men det är då ett fel, som icke får för hårdt bedömas.

Jag tror icke, att staten genom förändringen af stämpelpappersafgifterna får större ersättning än staten verkligen utbetalar för landsstatens lönerreglering; tvärtom blifver tillökningen antagligen *mindre* än det belopp, hvarmed landsstatens lönerreglering ökar anslaget på 6:te hufvudtiteln. Det kan möjligen vara en smaksak, om liksdagen bör ersätta det förhöjda anslaget på 6:te hufvudtiteln med en motsvarande höjning i stämpelafgiften, eller hellre, såsom den förste talaren synes äsyfta, ersätta bristen genom annan beskattning. För min del är jag dock öfvertygad, att hvarken denna eller Andra Kamraren är böjd för att öka andra skatter, till lindring för de rättsökande, och vid sådant förhållande tror jag, att det icke finnes någon annan utväg än att nöja sig med Utskottets förslag eller något dermed likartadt.

Jag hemställer därför om bifall till hvad Utskottet föreslagit.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevärande punkten och dels afslag derå, framställde Herr Talmannen proposition på bifall till punkten, och, då dervid svarades många ja jemte några nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

2:dra—8:de punkterna.

Biföllos.

Anmäldes och bordlades Stats-Utskottets memorial N:o 72, med förslag till åtskilliga stadganden, hvilka böra i det nya reglementet för Riksgäldskontoret införas.

Justerades 2 protokollsutdrag; hvarefter Kammaren åtskildes kl. 1 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Tisdagen den 21 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades protokollet för den 11 i denna månad.

Upplästes och godkändes:

Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 35, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Sjette hufvudtitel;

äfvensom Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 52, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående förändrade bestämmelser rörande klockarnes afföning.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets sislidne dag bordlagda Memorial N:o 72, med förslag till åtskilliga stadganden, hvilka böra i det nya reglementet för Riksgäldskontoret införas.

Anmäldes och bordlades från nedannämnda Utskott och Andra Kammaren ankomna memorial, utlåtanden och protokollsutdrag, nemligen från

Stats-Utskottet;

N:o 74, i anledning af Riksdagens på beräkningen af vissa ordinarie inkomstitlar inverkannde beslut;

N:o 75, i anledning af Kongl. Maj:ts förslag i fråga om beredande af tillgång till de redan anvisade 900,000 kronor af det Hjelmarens och Qvismarens sjösänkingsbolag beviljade låneunderstöd;

N:o 76, angående dels Riksgäldskontorets upplåning, dels väckt motion om utfärdande af uppsägbara statsobligationer;

Bevillnings-Utskottet:

N:o 13, angående beräkningen af tull-, post-, stämpelpappers-, bränvinsbrännings- och hvitbetssockertillverkningsmedlen;

Lag-Utskottet:

N:o 45, angående återremiss af Utskottets memorial N:o 44, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande Utlåtandet N:o 36, i fråga om framlagdt förslag till förordning angående jernvägs- och kanalaktiebolag;

Andra Kammaren:

N:o 244. med delgifvande af Kammarens beslut öfver Första Kammarens protokollsutdrag N:o 177, innefattande sistnämnda Kamrarnes beslut i anledning af dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 15, angående omarbetande af krigslagarne.

Kammaren åtskildes.

In fidem
O. Brakel.

Onsdagen den 22 Maj.

Kammaren sammanträdde klockan 1 eftermiddagen.

Justerades 2 protokollsutdrag för den 21 och protokollet för den 14 i denna månad.

Föredrogos och biföllos dels Stats-Utskottets den 20 och 21 i denna månad bordlagda Memorial N:o 72, med förslag till åtskilliga stadganden, hvilka böra i det nya reglementet för Riksgäldskontoret införas, dels ock samma Utskotts nedannämnda, den 21 dennes bordlagda Memorial och Utlåtande N:o 74, i anledning af Riksdagens på beräkningen af vissa ordinarie inkomstitlar inverkande beslut;

N:o 75, med anledning af Kongl. Maj:ts förslag i fråga om beredande af tillgång till de redan anvisade 900,000 kronor af det Hjelmarens och Qvismarens sjösänkingsbolag beviljade låneunderstöd.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets sistlidne dag bordlagda Utlåtande N:o 76, angående dels Riksgäldskontorets upplåning, dels väckt motion om utförande af uppsägbara statsobligationer.

Föredrogs och bifölls Bevillnings-Utskottets sistlidne dag bordlagda Betänkande N:o 13, angående beräkningen af tull-, post-, stämpelpappers-, bränvinsbrännings- och hvitbetssockertillverkningsmedlen.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets sistlidne dag bordlagda Utlåtande N:o 45, angående återremiss af Utskottets Memorial N:o 44, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande Utlåtandet N:o 36, i fråga om framlagdt förslag till förordning angående jernvägs- och kanal-aktiebolag.

Föredrogs Andra Kammarens sistlidne dag bordlagda protokollsutdrag N:o 244, med delgifvande af Kammarens beslut öfver Första

Kammarens protokollsutdrag N:o 177, innefattande denna Kammares beslut i anledning af dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 15, om underdånig skrifvelse angående omarbetande af krigslagarne.

Grefve O. Mörner: Då jag förmodar att Första Kammaren icke finner någon anledning att frångå sitt efter mogen öfverläggning fattade beslut, får jag anhålla att Kammaren ville förklara sig vidblifva detsamma.

Efter härmed slutad öfverläggning och uppå gjord proposition, vidblef Kammaren sitt förut i ämnet fattade beslut.

Justerades 4 protokollsutdrag; hvarefter Kammaren åtskildes.

In fidem

O. Brakel.
